

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišтво: Knašlova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knašlova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Ljudska volja in demokratizem?

Še nekaj dni in priprave za volitve bodo končane. Stranke so mobilizirale ves svoj aparat in napele vse sile, da dobe iz volilnih skrinjic pravo sliko javnega mnenja in politične orijentacije jugoslovenskega ljudstva. Ta slika bo, sodeč po vloženih kandidatskih listah, zelo pestra. V nasprotju z drugimi državami, kjer odločujejo v notranji politiki in dajejo smer javnemu življenju dve, tri močne stranke, je Jugoslavija kot mlada in neurejena država šele na poti, da se po intenzivni politični borbi in cepitvi družabnih sil pomiri in konsolidira, tako da izkinejo iz političnega življenja vse frakcije in stranke, ki zastopajo poedine stave in manjše skupine prebivalstva, ne da bi v programu računale s splošnimi interesi. Letošnje volitve so glede cepitve posebno značilne. Toliko frakcij in strank, toliko kandidatskih list, kot sedaj, še nismo imeli pri nobenih volitvah. To je dokaz, da živimo v neenotnih razmerah, da politično še nismo dorasli novemu položaju, ki so ga ustvarile mirovne pogodbe in da se mora skupno življenje Srbov, Hrvatov in Slovencev šele izkristalizirati, preden bo mogoče govoriti o faktičnem ujedinjenju.

Volilna borba se razvija tako intenzivno, da vsa javnost z nestrpnostjo pričakuje izida. Vsi smo si menda na jasnem, da bo ta izid za državo in njeno bodočnost odločilen. Izjemne razmere, v katerih žive formalno ujedinjeni Srbi, Hrvati in Slovenci, eksponirana lega Jugoslavije, duh časa, ki stoji v znamenju velikih socialnih perturbacij in čedalje ostrejših stanovskih borbe, tradicije, značaj, različni gospodarski in kulturni interesi, ostanki borbenega nacionalizma, ki je dobil po ujedinjenju svoj rapačni izraz v plemenskem antagonizmu, vse to nam nalaga pri predstojih volitvah skrajno opreznost in previdnost. Ne gre toliko za zmago te ali one stranke, ker se bo moralo naše skupno življenje prej ali slej depolitizirati in izkubiti značaj absolutnega strankarstva, kolikor za temeljne principe našega državnega in narodnega življenja. In baš v teh principih si moramo biti vsi do zadnjega na jasnem.

Ne glede na številne frakcije, ki v danih razmerah nimajo izgleda na kak večji volilni uspeh, bosta odločevala pri volitvah dva glavna činitelja. Narodni blok in zasilna tvorba opozicijskih strank. Program Narodnega bloka je jasen in točno preciziran. Najprej je treba ugotoviti težko priporočeno politično in gospodarsko neodvisnost, zgraditi močno državo, zagotoviti njeno varnost na zunaj in na znotraj, organizirati njen upravni in administrativni aparat, izenačiti sodstvo, davčni sistem, zaceliti globoke rane, ki jih je prizadelo tudi nam svetovna vojna, in šele potem, ko bo končano to ogromno in najvažnejše delo, bomo lahko govorili o razmeroma malenkostnih domačih sporih in nesoglasjih. Pаметen gospodar spravi najprej hišo pod streho, potem pa uredi njeno notranjost. Narobe delajo naše opozicijske stranke, ki hočejo državo notranje preurediti, navzlic nepobitnemu dejstvu, da te države v strogem pomenu besede še nimamo. Dokler si bodo Srbi, Hrvati in Slovenci tako v lasih, kakor doslej, dokler bomo kričali v svet o zatiranju in podjarmljenju narodnih manjšin, o nasilju in nadvladi enega plemena nad drugim, smo še zelo daleč od skupne države, Jugoslavije je treba šele ustanoviti in to nalogo je prevzel Narodni blok.

Opozicija gre v borbo s frazami o ljudski volji in demokratizmu. Ta dva priključena demagoška dvojčka je položila na Prokrustovo posteljo ter ju vleče zdaj sem, zdaj tja. V politiki ni nič lažjega, nego kričati, zabavljati, kritizirati, varati ljudstvo in fantazirati o nemožljivih rešeh. Ali vsakdanje praktično življenje nam kaže, da so ti isti, ki največ blebečejo o ljudski volji in demokratizmu, največji nasprotniki ljudskega blagostanja kot nujne posledice dejanskega uveljavljanja teh dveh demagoških gesel. Monopol na ljudsko voljo in demokratizem je vzel sloven-

Vlada obračunava z vlezidajalcem Radićem.

Notranji minister o krivdi Stjepana Radića. — Minister je prepričan o resničnosti pri Radiću najdenih dokumentov. — Potovanje dr. Trumbića v inozemstvo zabranjeno. — Radićevo poročilo v Moskvo.

— Beograd, 14. januarja. (Izv.) Danes praznujejo v Beogradu pravoslavno novo leto. Povsod vlada praznično razpoloženje. Nikakih značilnejših političnih dogodkov. »Vreme« in »Politika« objavljata danes dve značilni izjavi glede krivde Stjepana Radića odnosno glede nadaljnjega vladnega postopanja proti razpuščenju HRSS.

»Vreme« objavlja izjavo notranjega ministra, ki med drugim navlaša: Po mojem globokem prepričanju smatram kot človek in kot pravnik, da je Radić kriv v smislu naših pozitivnih zakonov, ker je politično in osebno deloval od ujedinjenja naše države pa do danes na tem, da bi državo porušil oz. da bi uničil obstoječi zakoniti red v državi. Zakrivil je nedopustno občevarje z inozemstvom. Iz samih Radićevih izjav, govorov in člankov je dovolj jasno, da je morala vlada nekaj ukreniti proti njemu in da mora Radić za svoja dela pred sodiščem odgovarjati. S svojim potovanjem po Evropi in vsled političnih prilik v državi do nastopa sedanjega vladarja ni bilo mogoče ničesar proti Radiću ukreniti.

Podatki in sezname, ki so bili najdeni povodom preiskave pri Radiću in njegovih organizacijah, so vlado primorali, da vrši svojo dolžnost, da proti Radiću nastopi v smislu zakona in se proti njemu in njegovim tovarišem uvede kazenska preiskava, zakaj Radić je zakrivil zločine po obstoječem pozitivnem kazenskem zakonu, kakor tudi po zakonu o zaščiti države.

Trditve, da je material, ki je bil predložen sodišču, falsificiran in izmišljen, je trditve ljudi, ki se postavljajo v zelo slabo luč, ker nastopajo proti državi, čeprav imajo gotove politične pretenzije.

Zaplemba tega materiala se je izvršila komisijsko in protokolarno. Faksimili vseh dokumentov, ki so bili najdeni pri Stjepanu Radiću, se objavijo v najkrajšem času.

Notranji minister je v nadaljnjih svojih izjavah omenil, da je zabranil potovanja dr. Trumbića v inozemstvo baš zato, da se ohrani avtentičnost dokumentov, ker bi dr. Trumbić mogel naknadno dobiti od interesiranih strani povsem drugačne dokumente. Notranji

minister dalje pravi, da lahko dr. Trumbićevu aluzijo na Friedjungov proces in Forgacheve dokumente vporabimo napram njemu samemu.

O sklepu zagrebškega sodišča glede ustavitve kazenske preiskave proti petorici članov HRSS je notranji minister naglašal:

Glede sklepa sodnega stola moram reči, da je iznenadil ves svet in tudi mene. Ta sklep je bilo mogoče storiti samo zato, ker so bili dani tako kratki roki 24 do 48 ur. Sodniki niso mogli proučiti materiala, ki je bil najden v stanovanju Stjepana Radića. Ta material na je nadalje take prirode, da ono sodišče, katero bi točno proučilo ta material, ne more izreči, da Stjepan Radić in njegovi pomočniki niso krivi. Nevpoštevajoč vseh avtentičnih, Radića zelo kompromitirajočih dokumentov, je že samo poročilo Stjepana Radića, poslano v Moskvo in katero poročilo oz. izvod tega poročila so našli pri Radiću v žepu njegove suknje, odločilnega pomena. Navaja namreč, kaj je Radić storil v naši državi, kakšen je njegov komunističen program in kaj zahteva od sovjetske Rusije. To poročilo je izpopolnjeno z lastnoručnimi korekturami in dopolnili od strani Stjepana Radića.

To poročilo jasno in dovolj dokazuje Radićevo zločin in rušenje naše države in o nedopustnih zvezah z inozemstvom.

Notranjemu ministru je žal, da v trenutku ne more uredniku »Vremenu« pokazati avtentičnega poročila. Če bi ga imel pri rokah, bi ga takoj pokazal. Poročilo se nahaja sedaj pri preiskovalnem sodniku. Notranji minister je končno zaključil svojo izjavo:

Ne samo kot minister, marveč tudi kot pravnik smatram Stjepana Radića, da je kriv in da mora zadostiti zakonitim posledicam.

Današnja »Politika« priložuje daljšo izjavo nekoga člana vlade o preiskovalnem zaporu proti Radiću. Na vprašanje, kaj namerava vlada storiti, če tudi vrhovna instanca potrdi sklep sodnega stola o ustavitvi preiskave, je dotični član vlade izjavil:

»Takrat govorimo drugače! Za sedaj te okoliščine ne vpoštevamo!«

Bivša cesarica Zita na Madžarskem.

Rovarjenje avstrijskih in madžarskih monarhistov.

— Beograd, 14. jan. (Izv. Ob 12.) Iz Dunaja in iz Budimpešte prihajajo zanesljiva poročila o novem rovarstvu avstrijskih in madžarskih monarhistov, kakor tudi o bivanju ekskrallice Zite na Madžarskem.

Madžarski in avstrijski monarhisti so zopet oživel in se zelo živahno gibljajo. Pripravljajo novo akcijo. Avstrijski krščanski socialci žele, da se razveljavijo zakon, na podlagi katerega so bila zaplenjena, na korist republike nekatera veleposestva članov habsburške rodbine. Črnažliji krogi se posebno živahno gibljejo v Gradcu. Tam se shajajo na stanovanju neke vdove po polkovniku Andrien v. Jesenack, ki je bila izgnana z Dunaja in celo iz Avstrije, toda monarhisti so ji dali zatoči-

šče v Gradcu, kjer vživa veliko protekcijo graškega veleindustrialec Wutteja in poljskega ravatelja Kunzeja. Na Madžarskem vodijo monarhistično gibanje: Smreczany, Benitzky, knez Odescalschi, grof Teleky in drugi. Preko Gradščanske je priplul do Esterhaze tuj aeroplan, ki ga je vodil pilot Nemec Zimmernann, ki je v službi Zite in ki je znan iz Karlovačke puče, ko je Karla pred tremi leti prepeljal v zakonlovo iz Švice na Madžarsko. Ekskrallica Zita se skriva na Madžarskem. Njeno skrivališče ni točno znano. Nekateri trde, da se nahaja pri katoliškem škofu Mi esu, drugi pa, da bliva pri nadškofu Prohazki.

ski klerikalizem. SLS kot tipična reakcionarna stranka na vseh poljih družabnega življenja pa ni še nikoli jasno povedala, kaj je ta ljudska volja in demokratizem. Ljudska volja je naravna, prirojena težnja skupnosti in vsakega poedince po čim večjem moralnem in gmojnem dobrobitu. Ali pa je SLS res kaj ležeče na tem, da pride slovensko ljudstvo do blagostanja? Praksa govori z vso odločnostjo proti. Ali je v interesu ljudskega blagostanja in ljudske volje, da so prepregla klerikalna gospodarska podjetja vso Slovenijo, da izsesavajo ljudstvo in polnijo svojo neznatno bisago? Ali je ljudska volja v svojem interesu ustanovila bogate samostane, cerkvena veleposestva, ali je ona dala tako zvani ljudski stranki pravico do izkoriščanja in gospodarskega

podjarmljenja nižjih in srednjih slojev? Ali je berač, ki trka na samostanska vrata in ne dobi koščka kruha, res trdnoprepričan, da ga je pogoltna v bedo ljudska volja? Nikakor ne! In verdar si črno klerikalizem blebetati o ljudski volji. Isto je z demokratizmom. Večkrat smo že imeli v Sloveniji klerikalno strahovlado in nikoli še nismo in ne bomo doživeli, da bo odločevalo o svoji usodi ljudstvo. Peščica dobro situiranih demagogov je presenčila maso, da so ji oddale svoje glasove in potem je vladala v imenu demokratizma tako, kakor je bilo v interesu njenih žepov. Zato bi bili gospodom, ki vedo toliko povedati o ljudski volji in demokratizmu, zelo hvaležni, če bi nam enkrat na praktičnem primeru pokazali, da ne lažejo.

Aretacija blagajnika HRSS.

— Zagreb, 14. januarja. (Izv.) Danes dopoldne je bil na svojem stanovanju prijet blagajnik HRSS I. Kosmič. Ta je kljub obznanju proti HRSS nadaljeval med kmetskimi prebivalstvom protidržavno propagando. Pri njem na stanovanju so našli večjo množino denarja. Aretirani Kosmič je pravi tip političnega pustolovca. Med vojno je bil avstrijski vojun. Pri njem so našli tudi brezplačno železniško karto I. razreda, čeprav Kosmič ni niti redni niti izredni član Novinarskega združenja, ugotovljeno je dalje, da ta Kosmič sploh nikdar ni bil novinar. Karta je bila izdana za časa ministrovanja klerikalca Ivana Sušnika. Kako so izdajali železniške karte, ko so bili na vladni Davidovič, Sušnik in dr. Korošec, se po Zagrebu marsikaj govori. Vršile so se baje različne manipulacije.

ARETACIJA TAJNIKA HRSS V BEOGRADU.

— Beograd, 14. januarja. (Izv.) Ob 12. V hotelu »Petrograd« je bil danes ob 10. dopoldne aretiran in odpeljan v začasni policijski zapor tajnik HRSS in narodni poslanec Rude Bačinič. Našli so pri njem precej zanimivega materiala.

Sporazum zavezniških finančnih ministrov dosežen.

— Beograd 14. jan. (Izv.) Zavezniški finančni ministri podpisajo po poročilu iz Pariza na današnji, za 9. uro dopoldne sklenjeni plenarni seji sporazum o razdelitvi iz Dawesovega načrta izvršajočih nemških reparacijskih anuitet. Na včerajšnji seji ni nobena država predložila nikakih ugovorov. Romunski delež je bil kljub protestu romunskega delegata določen le na 1,10 %.

Kakor je Italiji, tako je tudi dovoljen Jugoslaviji in Češkoslovaški poseben plačilni rok za poravnavo prejšnjih izdaj, in natura, ki jih je izvršila Nemčija. Romunski so priznale gotove rezerve za slučaj, da bi ne bile avstrijske, madžarske in bolgarske reparacije v polnem znesku izplačane.

Konferenca zavezniških ministrov je odklonila zahtevo Brazilije, da se jih prizna gotova svota vojne odškodnine in delež pri Dawesovih anuitetah. Ta zahteva je bila odklonjena z motivacijo, da je Brazilija popoloma oškodovana na ta način, ker je za svoje odškodninske zahteve že med vojno zaplenila več nemških trgovskih ladij. Za braziliske zahteve se je zavzemal ameriški delegat poslanik Kellogg.

Franciji je priznala konferenca delež 50,80 % mesto 52 % pri Dawesovih anuitetah. Vpoštevale so se zahteve in želje Amerike. Okupacijski stroški Porenja ne smejo presegati 160 milijonov zlatih mark. Izdatki za reparacijsko komisijo in za Dawesove organizacije se letno določajo na 30 milijonov z. mark.

Izplačilo obresti iz Dawesovega posojila po 800 milijonov z. mark ima absolutno prednost. Reparacijski stroški Amerike se določajo na 250 milijonov dolarjev. Za slučaj gospodarske okrepitve in napredka Nemčije se od presežkov določijo gotovi odstotni deleži na Ameriko.

Odstop ameriškega državnega tajnika in priznanje Rusije.

— Pariz, 13. jan. (Izv.) Pariški listi zelo obširno pišejo o odstopu ameriškega državnega tajnika Hughesa. Ta je v svojem odstopnem pismu izrazil željo, da ga predsed. Čimpreje odvede službene odgovornosti, da se mu tako omogoči čimprejšnji povratek v privatno življenje. V ameriških vodilnih vodilnih krogih spravljajo Hughesov odstop v zvezo s spori, ki so nastali med njim in senatorjem Borahom o nazorih in smericah ameriške zunanje politike. Po odstopu Hughesovem prevzame vodstvo ameriške politike triumvirat, obstoječ iz prezidenta Coolidgea, novoimenovanega tajnika Kelloga in senatorja Boraha. Kakor znamo, se je senator Borah večkrat zavzemal za priznanje Rusije, dočim je Kellogg znan kot načelen nasprotnik boljševizma.

Nekatera poročila iz Washingtona omenjajo, da namerava Amerika v kratkem ukreniti prve korake za priznanje Rusije. Rusija in Nemčija bodejo povabljeni od strani Amerike na prihodnjo razorožitveno konferenco. Diplomatični krogi so prepričani, da bo novi tajnik Kellogg nadaljeval v glavnih smernicah od Hughesa zasnovano ameri-

»Matine« objavlja iz zanesljivega vira, da se s spremembami v državnem tajnistvu ne spremeni ameriška politika napram sovjetski Rusiji. Novoimenovani poslanik Kellogg je znan kot nespravljiv nasprotnik boljševizma, kar je javno pokazal tudi v svoji rodni državi Minnesoti. Senator Borah je izjavil, da ne izplačati evropski državi dolgov povzročajo povisevanje davkov in če se davčna kriza ne odstrani, nastopi v kratkem kriza v ameriškem gospodarstvu.

— Breslava, 14. jan. (Izv.) Mesarska zadruga danes v listih objavlja izjavo, v kateri priznava, da je res hodil iz Münsterberga na breslavljski mesarški trg človek, ki je vedno ponujal meso mnogo cenejše kakor ostali mesarji. Siromašnejši sloji so meso zelo kupovali in se za nje kar tepi. Več breslavljskih rodbinskih očetov pa je hodilo kar naravnost v Münsterberg k Denkeja, kjer so kupovali ceno meso. Rodbine so meso s slastjo zavživale. Prebivalstva v Breslavi se je sedaj polastila čudna bolezen. Nikdo več ne jesti mesa. Na trgu je opažati, da je povpraševanje po mesu zelo minimalno. Mesarji skušajo uvesti akcijo, da odvrnejo prebivalstvo od abstinence in zagotavljajo da oni prodajajo pravo goveje meso. Pripravljeni so tudi vpeljati posebno kontrolno komisijo.

— Washington, 14. jan. (Izv.) V beli hiši naglašajo, da so vse vesti v svetovnem tisku, po katerih se spremene temeljne smernice ameriške zunanje politike po odstopu tajnika Hughesa, neresne in ne temeljene.

Amerika še nadalje vztraja v politiki, ki jo je začrtal Hughes napram sovjetski Rusiji. Amerika nikakor ni pripravljena priznati sovjetsko Rusijo, dokler se tam ne spremeni vladni sistem.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 8. 50.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG brez prometa.

ZITNI TRG.

Pšenica, domača, feo. Ljubljana, denar 440; koruza, nova, def., umetno sušena, feo. Ljubljana, blago 250; koruza, nova, gar., feo. sremska postaja, denar 185; oves, bački, feo. skadišče Ljubljana, blago 360; laneno seme, feo. Ljubljana, denar 650; otrobi, pšenični, srednje debeli, feo. gorenska postaja, blago 225; pšenični zdrob, Donji Mihaljci, feo. skadišče Ljubljana, blago 700; pšenična moka, »a«, Bjelovar, feo. Ljubljana, blago 675; pšenična moka, »a«, domača, feo. Ljubljana, blago 625; pšenična moka, »a«, Cantovir, feo. Ljubljana, blago 625; pšenična moka, »a«, domača, feo. Ljubljana, blago 500; pšenična moka za krmo, feo. Odžani, blago 245.

EPEKTI.

2½% drž. renta za vojno škodo 129—131—130, 7% invest. pos. 1. 1921. 64½ Celjska pos. 210, Ljubljanska kreditna banka 225, Merkantilna banka 124½—128, Zdravne papirnice 100, Nihag 36—40, 4½% kom. zad. dež bke. 90.

Zagrebska borza.

Dne 14. januarja. — Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 11.81—11.91, Praga 183—186, Pariz 329.90—334.90, New York 61.05—62.05, London 292.95—293.95, Trst 254.70—257.70, Dunaj 862—822.

Effekti: 7% invest. pos. 1921. 65—66, 2½% drž. renta za ratno štetu 129—131, Ljubljanska kreditna 226—227, Centralna banka 26—28, Hrv. esk. banka 108—112, Kreditna banka, Zgb 111—113, Hipotek. bka. 61.50—62.50, Jugobanka 103—104, Prašteditona 895—900, Slavenska banka 83—85, Eksploatacija 71, Sečerana Osijek 700—710, Drava d. d. Osijek 200—205, Isis d. d. 67, Nihag 45, Gutman 800, Slavonjka 61—63, Trboveljska 395—405, Vevče 120.

Inozemske borze.

— Curih, 14. jan. Današnja predborza: Beograd 8.30—8.50, Pariz 27.68—27.73, London 24.71—24.73, New York 518.50—519, Milan 21.50—21.60, Berlin 1.233—1.235, Praga 15.50—15.60, Dunaj 0.0073—0.007350.

— Dunaj, 14. jan. Devize: Beograd 1148—1152, London 339.90—340.90, Milan 2966—2978, New York 70.935—71.185, Pariz 3812—3828, Praga 2134—2144, Curih 13.759—13.765, Berlin 16.860—16.960, Budimpešta 98.20—99.

Šolske zvezke, dnevnike

risanko nudi po nizki ceni
Narodna knjigarna
Ljubljana, Prešernova ulica 7. 555

DR. LUTHOROV KABINET V NEMČIJI NA VIDIKU.

— Berlin, 14. januarja. (Izv.) Štiri tedne trajajoča vladna kriza se danes bliža svojemu koncu. Danes se sestane državni zbor. Kabinet dr. Luthra je na obzoru. Po snočnih pogajanjih z voditelji odločujočih parlamentarnih strank je dr. Luther izjavil zastopnikom tiska, da je dosežen vseh političnih in parlamentarnih vprašanjih popoln sporazum. V dr. Luthorov kabinet vstopijo zaupniki strank: dr. Stresemann kot zunanji minister, dr. Barun minister za javna dela, dr. Lerchenfeld (nemški nacionalist) pravosodje. V vladi ostaneta še brambni minister von Gessler in minister za prehrano grof Kanitz. Nezasedena ministrstva se poverijo strokovnjakom. Finančno ministrstvo prevzame bivši pruski finančni minister dr. Semitsch, notranje pa državni tajnik dr. Leewald.

POLOŽAJ V ITALIJI.

— Rim, 14. jan. Prva seja parlamenta je potekla brez vsake posebnosti. Nemški poslanec Sternbach je pripovedoval kakor je v Zgor. Podizju slabo poskrbljeno za javno varnost. Vrše se umori in rop, ne da bi bil kdo kaznovan. Organi javnega varstva in tudi sodne oblasti ne vrše v tem pogledu svoje dolžnosti.

Notranji minister Federzoni je v min. svetu menil, da so varnostne odredbe dosegle popoln uspeh. Položaj je normalen. Po min. sklepu morajo vsa združenja naznati oblasti svoja pravila, svoje odbore in člane. Parlamentu se predloži načrt za izpremembo nekaterih določb varnostnega, kazenskega in civilnega zakonika. Vlada skuša s posebnimi odredbami zatreti tudi moč framasovstva. Vidi se, da si hoče fašizem pridržati vladno na vsak način. Mussolini misli na svoje varstvo na vse strani. Opozicija je odločno proti temu, da bi on vodil volitve.

Včeraj je bil umeščen novi zborniški predsednik Casertano. Veliko zanimanje je za današnjo sejo, ko pride v razpravo volilna reforma. Večina odbije vse opozicijske predloge in prične razpravljati reformo, ki bo sprejeta v par sedanj, mogoče z malimi izpremembami.

— Rim, 14. jan. Posl. Giunta je podal Mussoliniju pismo s prošnjo, da se pospeši njegova izročitev sodišču v znani stvari.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z MADŽARSKO.

— Beograd, 14. jan. (Izv. Ob 12.) Splošno politično mrtvilo. Dopoludne je v ministrskem predsedstvu delo počivalo. Ministrski predsednik Nikola Pašić je samo za nekaj časa prisel v svoj kabinet. Za popoldne ob 16. je odredjena plemarna seja ministrskega sveta. Za sejo so rezervirana važna vprašanja, kajti danes je dospelo na vladno obhramo in zanimivo poročilo iz Zagreba. — V Bitolju je bila potrjena lista nacionalnega bloka, katere nosilec je Risto Daskalović. Nacionalni blok ima v Bitolskem volilnem okrožju dobre šanse.

Iz Budimpešte prispe danes na hidroplanu načelnik madžarskega zunanjega ministrstva g. Walter. Njegov prihod je v zvezi z nadaljevanjem trgovinskih pogajanj, ki teko med obema državama in se jutri obnove. V glavnem gre za definitivno sklenitev trgovinske pogodbe z Madžarsko.

GIOLITTI PROTI PLURALNEMU VOLILNEMU SISTEMU

— Rim, 14. jan. Giolitti se izreka vedno enako odločno proti pluralnemu volilnemu sistemu, ker krši princip splošne volilne pravice. Leta 1913. se je on že odločno uprl pluralnemu volilnemu sistemu, ki je v škodo ljudski masi, zlasti delavcem. To okolnost bo moral Mussolini z vso resnostjo upoštevati, zato pa je sklical tudi veliki fašistovski svet, na katerem se ima razpravljati tudi o stališču organiziranega fašistovskega delavstva napram volilni reformi. Ako se sprejme pluralni volilni sistem, je

to udarec delavstvu v obraz in ni verjetno, da bi dobil fašizem nadomestilo za izgubljene delavske glasove pri volitvah v mestanstvu, kateremu je omenjeni sistem v korist.

Razprava o volilni reformi se prične v sredo in je pričakovati, da se raztegne na več dni. Pristaši Giolittija in Orlanda nameravajo predložiti dnevni red, s katerim se sicer ne ugovarja potrebi volilne reforme, ali se predlaga odločitev razprave na poznejši čas iz razlogov splošne politike in glede na sedanjo situacijo. Tako se ni nič gotovo, kaka usoda zadene predloženo reformo in odprto je še vedno vprašanje, ali

Politične vesti.

— Da razgovarjamo. Pepe, tisti, ki je med vojni preneval izvoz iz Cereali in bil zdaj v uredništvu zmagovito volilno bitko za gospodarsko osamosvojitve Slovenije, se je začel v volilnem razpoloženju na vse strani gibati. Zganil se je nazaj in otipal tisto zadevo, ki je dobila v službi za gospod. kurji britof muzeje, potem se je zganil naprej in potipal z zmagovito desnico vroče čelo. Pa je ugotovil, da se ga je lotila tiščavka. Tiščavka je huda bolezen. Pepe, tisti, ki ima klasično lepoučje, je podkovan v germanskem besednem zakladu. V tem zakladu je našel tudi razlog. Tiščavka ali po Pepetovem zakladu »der Dummkoller« je taka bolezen, da konji ali človek tišči z glavo v jasi ali v steno, včasih tudi v korito. Pa je dejal Pepe, da se je nalezle tega spaka od gospoda, s katerim vsako jutro v uredništvu razgovarja. In zdaj da tiščita oba z glavo in vsemi okončinami dopoldne v jasi, popoldne v steno, zvečer pa v korito. Zato da ne odločujejo v njuni zmagoviti volilni bitki kaka sentimentalna čustva, marveč samo premišljena, jeklena in odtehtana volja, ki ju žene oba v jasi in v korito. Zohala bi rada oba iz jasi in zato, je dejal Pepe, da jima lahko bereš z obrazov odločnost in neuklonjenost in še moško zavest, da bosta držala slovensko fronto liki vinta — o! Gospod Korošec, tisti, ki nosijo vsa slovenska volilna okrožja in razgovarjajo v uredništvu, so dejali Pepetu, da mora položiti v copate vinto, ker drugače da pojde slovenska fronta rakom živžgat. In je Pepe pozdravil to novo volilno geslo in zdaj vidi in sliši povsod eno samo odločno voljo. Vinta mu je pomagala, da sliči še nekaj drugega. Zima je namreč letos čudno mila in raste trava sredi januarja. Pepe jo sliši rasti že od daleč in je dejal, da priredi temu dogodku na čast veličasten shod, ki se ga udeležita on in gospod Korošec kot en sam mož. In je se omenil, da bo prišel med one, ki se ne udeležijo tega veličastnega shoda, strahovit volilni maček. Obležali bodo po tleh razbiti in pomandranji liki spinaca ali kisle kumarce, ki jih pusti Pepe včas za ogrom kot vizitko svoje trezne narave, ko se vrača zjutraj zmagoslavno v uredništvo, da razgovarja z gospodom Korošcem o zmagoviti volilni bitki. Pepe ima zdaj v copatih vinto in bogine, da to ni šala. Dejal je, da bo kandidiral kar za dve republiki. Ena da mu je v Kurji vasi že zagotovljena, drugo v Ljubljani, da je pa vsa javnost že z velikim veseljem in zadovoljstvom pozdravila. Pepe, tisti, ki drži slovensko fronto liki vinta, je slišal, kako je javnost to reč pozdravila, ko je v uredništvu poslušal, kako raste trava v januarju. Pa je vzel svojo privatno knjižico in zabeležil, da celo trava odkrito odobrava njegovo kandidacijo, le iz tradicije, da ne bo hotela oddati glasu zanj. Drugače pa da sta dobra prijatelja in mu pomaga biti

božo volitve letos ali morda šele drugo leto.

Mussolini se tudi nič ne pripravlja za odstop, marveč si je v ministrskem svetu izposloval popolno pooblastilo za razne politične izpremembe, ki bodo služile njegovi nadaljni politiki.

— Rim, 14. jan. Kardinal Maffi je poslal notranjemu ministru glede na dogovore v Pisi, naperjene proti katoliški organizaciji in tisku, brzojavko, v kateri pravi ironično, da je bila Pisa 11. tm. »normalizirana«. Kot škof se je izjokal, kot Italijan je zardel. Kam vodijo take metode?

zmagovito volilno bitko v uredništvu. V soboto, je dejal Pepe, da se naslika v »Ilustriranem Slovincu« z vinto v glavi in v trebuhu, da bo javnost kar zijala, kaj premore njegova kandidatura. Tako da ne bo več dvoma o zmagoslavju Pepetovi bitki, ker da se vint naši ljudje strašno boje. Kar konec da namerava napraviti s to vinto paševanju in madež izbrisati iz političnega življenja nove republike. Za svoje junaško volilno razpoloženje je dobil Pepe od gospoda Korošca podobico in odpuščanje za vse žive dni. Brez greha je zlezel pod posteljo in naročil kuharici, da ga ni doma. Če bi se kdo zgasil, da naj mu kar pove, da on ni več on. Pepe se je namreč prekrstil v volilnem razpoloženju in je dobil ime — vinta v copatih.

— Testimonium paupertatis servira »Slovenec« svojim backom v »beležkah«, ki so tako bedaste in suhoparne, da se nam smilijo čitatelji, ki morajo to kolobocijo jeze in obupanosti prebavljati. Vsaj malo duhoviti bi bili lahko gospodje beležkarji, če hočejo s tako duševno revščino zabavati svoje backe.

— Zaplenjeno pismo Radičeva. Stjepan Radić je včeraj dobil novo perilo. Med staro perilo, ki so ga odnesli na njegov dom, je skušal Radić skriti neko pismo. Pismo je pisala njegova gospa Maržena. Zena javlja Radiću, da želi dr. Korošec z njim govoriti. Pismo dalje navaja nekatere aretacije v Subotici in obvešča Radića o prošnji, da naj prevzame kot nosilec liste kandidacijo v Zagrebu. Radićev tajni pismošojeta jeklni ključar Hečinović je bil premeščen v drug oddelček. Pritožil se je pri Radiću, da ga stražniki, bivši dobrovoljci kontrolirajo in preganjajo.

— Nov poljski poslanik na Dunaju. Novoimenovani poljski poslanik grof Kowalski je prisel na Dunaj in prevzel vodstvo poljskega poslanstva.

— Spremembe v ameriški diplomaciji. Ker je ameriški poslanik v Londonu Kellogg imenovan za državnega tajnika zunanjih del mestu odstopivšega Hughesa, je predsednik Coolidge ponudil poslaniško mesto v Londonu poslaniku Harringtonu v Berlinu.

— O vithotapljanju orožja v Indijo poročajo angleški listi. Angleška vlada je izvedela iz Kalkute, da obstajata dve obsejni organizaciji, ki vithotapljata orožje v Indijo. Ena ima svoje glavno tistišče v Nemčiji, druga pa v Vzhodni Aziji. V Durbanu, Sangaju in Singaporu so bile zaplenjene velike brodogovne pošiljatve.

Vaša kolesa
orenoviti, emalirati in
popraviti kakor tudi
stroko no shraniti v
ko želite vam oskrbi ceno 6848

tvrdka J. GOREC
Palača Ljubljanske kreditne banke in Gospodarska 41

Volilna borba.

— V enotno napredno fronto! V politični razcepljenosti je Slovenija nesporoma dosegla rekord, saj je za skupščinske volitve vloženih v treh slovenskih volilnih okrožjih skoraj 30 kandidatskih list. Kar pa je na stvari najzlastnejše, je dejstvo, da je ta razcepljenost samo v naprednih vrstah, zakaj klerikalci nastopajo povsod enotno v vseh okrožjih takorekoč z eno samo kandidatsko listo. Dočim torej klerikalci prepuščajo vodstvo politike svojim voditeljem, katere sicer ob primernih prilikah kritizirajo, v odločilnih momentih pa se vedno pokore strankarski disciplini, hoče biti v naprednih vrstah vsakdo general in delati politiko na svojo pest, ne glede na to ali je to v interesu napredne stvari ali ne. Zato imamo sedaj naprednih frakcij toliko, kolikor je med nami ljudi, ki bi radi v svojim samoljubju in domišljavosti igrali vodilno vlogo. In vendar je bolj kakor kdaj preje potrebna pri nas enotna fronta proti klerikalizmu! To potrebo poudarja naš list že več kakor leto dni. Vsi naši apeli v tem pogledu so našli pri gotovih vodilnih politikih gluha ušesa. Zato se obračamo sedaj ob 12. uri, ko obstoja nevarnost, da vspricho razcepljenosti v naprednih vrstah, zavladajo na vsi črti v Sloveniji klerikalizem, na najširše sloje vseh naprednih skupin in frakcij s pozivom, naj oni napravijo red v naprednih vrstah in preko glav svojih trmastih in za pametne in trezne razloge nedostopnih voditeljev napravijo krepko napredno fronto. V močni napredni fronti lahko naprednjaki vseh struj izvojujemo 10 in še več mandatov, razdruženi in razcepljeni pa omogočamo klerikalcem popolno zmago. Narodni blok je napisal na svoj prapor neizprosno boj proti klerikalizmu, tisti bol, ki ga je preje 50 let smoteno in uspešno vodila narodno-napredna stranka. Narodni blok torej predstavlja ono organizacijo, ki naj tvori jedro narodne in napredne fronte. Naprednjaki, ki ste vzgojeni v tradicijah bivše narodno-napredne stranke, katere geslo je bilo vsikdar neizprosno boj proti klerikalizmu, uvažujte to in strnite se, ne ozirajte se na svoje zaslepljene voditelje, v eno močno fronto v okviru Narodnega bloka in pokažite s tem svojim odločnim nastopom, da so časi minili, ko so volilci slepo drvili za svojim voditeljem kot ovce za koštrunom, čeprav so videli, da jih ta voditelj tira v propast. Klerikalizem je največji škodljivec države, največji škodljivec naroda. Neznosne razmere, ki vladajo žal sedaj še v naši državi, so zakrivilo edino in izključno naši klerikalci in njih zavezništvo. Zato je neizprosna borba, borba do uničenja pravih njim dolžnost vseh, ki ljubijo to državo, katerim je pri srcu blagor in napredek našega naroda. Zato vsi naprednjaki, ki ste dobri volje, v eno fronto, volite z Narodnim blokom.

— Zeleničarje love. »Slovenec« priobčuje »originalni« dopis iz zeleničarskih krogov, v katerem skuša neki fiktivni zeleničar zelo nespretno oprati kri, ki se drži klerikalnih rok. Dotični brihtni možič trdi, da žalostnih dogodkov na Zaloški cesti ni zakrivil niti dr. Korošec niti dr. Brejc, ker nobeden izmed njih ni dal povelja za streljanje. Brihtna zeljnata glava, da ji ni para! Dr. Korošec je bil takrat prometni minister, dr. Brejc pa predsednik pokrajinske vlade v Sloveniji in zato je jasno kot beli dan, da sta dejansko odgovorna za žrtve na Zaloški cesti. »Slovenec« je tudi odobral to krvoprelitje in s tem dokazal, da so mu pravi krivci dobro znani. Zeleničarji, ki je prigruntal to imenitno trditve, bi priporočali, naj vpraša »Slovenec« uredništvo, kako si drzne očitati sedanjí vladí nasilje, če kakega razgrajča tam nekje v Piškepeji vtaknejo pod ključ. Kdo je pa tako bedast, da bo verjel volkovom v ovčji koži, ki se izgovarjajo, da niso zakrivilo dogodkov na Zaloški cesti, ker niso sami dali povelja za streljanje. Poveljnik orožniškega oddelka je bil samo slepo orodje v dr. Koroševih in Brejčevih rokah.

— Šesta kandidatska lista v Ljubljani. Nekateri invalidi in državni vpokojenci pod vodstvom Mežnarčiča in Boleta so danes dopoldne vložili pri deželni sodišču v Ljubljani za skupščinske volitve v Ljubljani svojo kandidatsko listo. Kandidat na tej listi je Filip Ogrin, invalid. Kakor zvedemo, ni s to kandidacijo v nobeni zvezi ne invalidska organizacija, ne organizacija državnih vpokojencev.

— Kandidature. Po poročilih iz Zagreba nastopijo v zagrebški županiji samostojni demokrati in radikalni z lastnimi listami. Nosilec radikalne liste v tem volilnem okrožju je dr. Petič. Nosilec samostojne demokratske liste pravosodni minister dr. Edo Lukinč. Volilno sdišče v Osijeku je potrdilo za vrovitiške županijske kandidatske liste Davidovičeve stranke. Nosilec liste je bivši skupščinski predsednik dr. Ivan Ribar.

— Sestanek članov Nar. Rad. stranke za Dvorski okraj se vrši v četrtek dne 15. tm. ob 18. uri v salonu gostilne »Pri Marku« na Rimski cesti. Ker se bodo razpravljale zelo važne zadeve, se vse člane vnaprej vabi, da se setanka gotovo udeležijo.

— Sestanek članov Narodne Rad. stranke za Kolodvorski okraj se vrši v petek dne 16. tm. ob 19. uri v restavraciji »Leone« v Kolodvorski ulici. Ker se bodo razpravljale zelo važne zadeve se vse člane vnaprej vabi, da se sestanka gotovo udeležijo.

ZLATO V MEDICINI.

Slednjič je naša medicina novo sredstvo proti tuberkulozi; to je zlati preparat, ki se imenuje krikozol. Ze stari zdravnik in apotekarji so rabili v borbi proti raznim boleznim posebne snovi iz carstva živali, rastlin in mineralij. Čim dražja je bila določna snov, tem večjo zdravilno moč so ji pripisovali. O zlatu kot najdražji kovini so bili mnjenja, da mora imeti v sebi večjo zdravilno moč, nego vsa druga zdravila. Zato so skušali stari zdravniki izdelovati pomočjo zlata radikalno sredstvo proti notranjim boleznim. Kemiki in apotekarji srednjega veka so se mnogo pečali s sestavinami, v katerih je bilo raztopljeno zlato. Hoteli so napraviti neko splošno zdravilo, ki bi pomagalo v vseh slučajih notranje bolezni. Za bazo jim je služila aqua vitae, kvintesenca našega Spiritu. V ta namen so večkrat zaporedoma destilirali spirit na tankih zlatih ploščicah, ker so bili prepričani, da izvlečejo na ta način iz zlata vso čudotvorno zdravilno moč. Temu spiritu so potem primešali najprej različna rastlinska zdravila, slednjič pa še malo medu in sladkorja. Tako so napravili zdravilne kapljice, ki so jim pripisovali čudovito moč. Seveda so se mogli lečiti s tem zdravilom samo bogati sloji, ker je bilo zlato tudi v starih časih drago. Pomagalo jim pa ni toliko zlato, kolikor avtosugestija, ki igra v medicini še vedno zelo važno vlogo.

MORSKO ZDRAVLJENJE.

Da vpliva morska klima ugodno na zdravstveno stanje, o tem so do novejšega časa dvomili celo znanstveni krogi, ker so take vplive zasledovali le na zdravih ludeh in živalih. Sedaj je zdravniško dognano, da vpliva morska klima sicer tudi na zdrava bitja ugodno, toda ne tako odločno kot na bolne in slabotne. Klima tudi vpliva močnejše na otroke kakor pa na odraslega.

Jos. Kostanjevec:

Prva seja.

I.

Vlata na verando se odpro.

»Papa, čas bo, ura je štiri. Ob petih je seja.«

Na klopi se nekaj prevali in vzdihne. Visoko se dvigne dvojce kosmatih lakti in zakrili nad zmrišeno glavo. Takoj nato zacepeta, da se stresejo tla, in papa Čefuta si stoji popravljata toaleto. Počasi in dostojanstveno, kakor se spodobi. Pri tem stresu z glavo in si pozvija.

Divja trta se jasno svetlika v popoldanskem žgočem solncu suhega avgustovega dne in mežika v nastalem prepihu, ki ga povzročajo odprta vrata. Od spodaj navzgor diši po sveže pečnem kruhu, se sliši polglasno prerokanje pekovski pomočnikov, v drvarnici poleg vrta žaga nekdo drva. Papa Čefuta je namreč pekovski mojster in hišni posestnik v Štangah, velikem prašenem trgu. Ti dve lastnosti poleg prirojene in priznane bistroumnosti sta Čefuti izdatno pripomogli, da je bil izvoljen pri zadnjih volitvah v občinski svet. Danes popoldne mora prisostvovati prvi seji trškega občinskega odbora. Ni čuda torej, da se hoče na ta slovesni prvi javni nastop pripraviti posebno skrbno in dostojno. Da se odpočije duša vseh domačih skrbí in se posveti edinole splošnemu blagru, si je privoščil popoldansko spanje od ene do

štirih. Da telo ne zaostane, je treba izbrati najprazničnejše perilo in obleko. Zato vzame, ves čil in z najlepšimi mislimi za širokim, štirioglatim čelom, svoje častitljivo telo v roke in ga začne oblačiti in odevati kakor kmetska punca, ko se odpravlja k maši. Vse, kar potrebuje, leži lepo pripravljeno in polikano na mizi v verandi in vse jemlje v svoje majhne toliste roke z veliko ljubeznijo in brezmejnimi spoštovanjem. Tako stoji čez dobre pol ure popolnoma pripravljen in opravljen, kakor bi ga vzel iz škaflice. Črni lasje so polizani in se tesno lepijo na sencih in okoli precej izdatnih ušes, drobne rjave oči se svetlikajo kakor bi plavale na olju, široke noge tiče v tesnih novih čevljih, da se koščena prevelika členka obeh palcev odbijata na desno in levo kakor ne bi spadala v to svetlo notranjščino.

Ves ožarjen, sam sabo zadovoljen in prožet prepričanja o svoji veljavnosti in postavnosti, stoji pred ogledalom in si zasukava brke, ko vstopi Anka, njegova ljubava žena. Nje rahle stopinje ga zdramijo iz tega veleresnega in prepotrebnege posla, da se hipoma obrne proti njej. Usta se mu smejejo, nos trepeče in miga narahlo kakor zajcu, oči objemajo v blaženosti ves svet.

Anka postoji, se smiljivo nasmehe ter hoče dalje. A na Čefuto navale v tem hipu nenadoma vsi stari spomini, da se stresne kakor moker kužek. Bliskoma premeri z očmi vso okolico ter stopi hitro za njo. In se nagne k njej

z vso razpoložljivo ganljivostjo in nežnostjo ter ji pogleda na nogo.

»Oh, Anka, Anka!«

A ona se ga smeje otrese in odhiti v svojo sobo...

Kmalu potem stopa papa Čefuta, malo ozlovoljen sicer, a z veliko počasnostjo dostojnostjo proti občinski zborovalnici. Vroče mu je, pot mu curlija izpod klobuka in sili na obrvi. Vsak hip postoji in se obriše z belim, modro okvirjenim robcem.

Na vratih svoje prodajalne stoji mladi Zorec in gleda po cesti navzdol.

»Kam v tako polni gali, gospod Čefuta?«

Čefuta se vzravna, iztegne vrat izmed ozkega ovratnika in odgovori:

»Dolžnosti, gospod Zorec, dolžnosti. Blagor vam, vi ste prosti, toda jaz, jaz... Glejte, doma priklenjen, obložen in betezen od jutra do večera, sedaj pa še to, še to... ali razumete, kaj so občinski posli, gospod Zorec?«

»Ah, tako, tako, k občinski seji jo torej sekate?«

»Prav ste razumeli, gospod Zorec, k občinski seji. Moram, razumete, moram, važne reči so na razmeti... zavedam se svoje dolžnosti... Kako ne bi?«

Čefuta govori glasno in se ozira na vse strani, če sliši še kdo drugi. Čudno se mu vidi, da se ne odpirajo okna pri vsaki hiši, da ne stoji povsod kdo v vratih, ki bi slišal, po kakšni poti hodi sedaj on, občinski svetnik gospod Čefuta.

»Pa mnogo zabave želim,« se smeje Zorec in se premika z noge na nogo. »Kaj, zabave? Oh, prosim vas, gospod Zorec. Nespodobno govorite,« se hudeje Čefuta. »Kaj se to pravi, zabava, če se človek peha za občni blagor?«

»Pa čast, čast, gospod Čefuta,« se še vedno smeje Zorec.

»Oh čast,« pravi Čefuta in zamahne z roko, »čast... hm... no...«

Potem gre dalje. Mimo njega prija dra stari Kociper, ki se že dolgo vrsto let peha za čast občinskega svetnika, vedno brezuspešno.

»K seji grem, gospod Kociper,« mu zakliče Čefuta. »K občinski seji, zelo važna bo danes.«

»Kaj meni mari vaše seje,« zagodirja Kociper. »Se nikdar se ni iz njih izcimilo kaj pametnega. Pravi ptiči ste skupaj!«

Čefuta osupne, se popraska v zadregi za ušesom in ne ve, kaj bi odgovoril. Poparjen stopa dalje. Kociper gleda za njim in s glasno smeje:

»Kaj neki misli, da je? Izplača sele?«

II.

V občinski pisarni ni še nobenega odbornika. Tajnik Blogar sedi sam za mizo in pripravlja akte. Ko zagleda Čefuto, si popravi naočnike in pogleda čeznje.

»To je lepo, gospod svetnik, prvi ste in zelo točni. Točnost je lepa reč, pa kakor vidite, pri nas malo upoštevana,« pravi tajnik in mu stisne roko. »No, kadar boste imeli nekoliko več prakse, to

se pravi, kadar boste parkrat pri naših sejah, tedaj se vam ne bo več tako hudo mudilo. Seveda vas nisem hotel s tem razžaliti, gospod svetnik, pa občajno je tako pri nas. Gospod župan, ki je najdalje časa v odboru, prihaja vedno zadnji in tako vsi drugi, vsak za toliko minut pred njim, kolikor manj let sedi za tole mizo. No, pa saj boste sami videli, kaj bi vam trobil. To so častitljive tradicije, ki jih skrbno čuvamo. Prosim, sedite, vaš prostor je tukajle.«

Ponudi mu stol ob spodnjem koncu mize, sam pa sede na svoj prostor ter se vglubi v važnost nakopičenih aktov.

Gospod Čefuta sede in sključi noge pod stol. S komolcem podpre brado, gleda skozi odprto okno tja nekam v daljo in molči. Natančno čez dvajset minut pride v sobo za Čefuto najmlajši odbornik Sova. Nasmehne se tajniku in svojemu novemu tovarišu ter sede zraven njega. Iz žepa potegne beležnico in svinčnik, nagne se nad mizo, da sta glava in papir skupaj ter zaždi. Tako mine zopet dvajset minut, pa se približe odbornik Lužar. Tudi on sede in obmolči. Ko mine nadaljnih deset minut, se začne soba hitreje polniti, vstopijo kar štirje hkratu. Vsi pristopijo k Čefuti in mu podajo roko. Takoj za temi jih pride šest in nazadnje, točno uro pozneje kakor je bila sklicana seja, privesla sam samcat gospod župan. V sobi nastane sum in prerivanje stolov, resnost se spušča od stropa navzdol in zaplove po dvorani. (Dalje prihodnjik.)

Naši dobrovoljci.

Glasilo češkoslovaških legionarjev »Narodni osvoboditelj« probuje v zadnji številki izpod peresa Vladislava Sykora informativni članek o naših dobrovoljcih, v katerem izvaja avtor: »O sedanjem življenju jugoslovenskih legionarjev, s katerimi smo med svetovno vojno tesno sodelovali ter se borili na več frontah, imamo v splošnem malo informacij. Tudi naša legionarska javnost, ki je že večkrat pozdravila zastopke jugoslovenskih dobrovoljcev povodom njihovega bivanja med nami, ni imela posebnih priložnosti, da se seznani z njihovim življenjem in delovanjem v domovini. Šele poročila, ki smo jih prejeli zadnje dni, nam podrobneje opisujejo situacijo, v kateri žive naši bivši sobojevniki v političnem, gospodarskem, kulturnem in socialnem oziru.

Njihova tradicija je mnogo starejša od naše. Zarimvo je omeniti, da so imeli zlasti Srbi neprimerno več priložnosti boriti se za svobodo, nego mi. Zlasti od zadnje balkanske vojne je ostalo pri življenju še mnogo vojakov, ki so se borili prostovoljno v srbski armadi, in sicer tudi Hrvatov in Slovencev; za dobrovoljce v tem smislu, kakor smatramo pri nas legionarje, velja samo oni dobrovoljci iz svetovne vojne, ki jih je kot take priznalo vojno ministrstvo in ki so dobili odgovarjajočo uradna potrdila. Takih potrdil je bilo izdanih 31.000, dasi je bilo vseh dobrovoljcev nad 50.000. Dosele ni priznano dobrovoljstvo onim dobrovoljcem, ki so se borili v Doždružji. Ali tudi ti so z drugimi organizirani v Centralnem Savezu dobrovoljcev z glavnim sediščem v Beogradu. Program tega saveza je narodno gospodarsko in kulturno ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev na temelju vidovdanske ustave.

Organizacija teh bivših borcev ni politična, kakor ni politična tudi Češkoslovenska Obec legionarska, dasi je slednja v našem javnem življenju neprimerno bolj aktivna, nego prva v jugoslovenskem. Kolikor je sploh mogoče govoriti o politični orientaciji naših prijateljev iz svetovne vojne, so vsi pristaši sedanjega vladarja. V prvi vrsti radi njene centralističnega programa. V Pašičevi in Pribeževićevi stranki so dobrovoljci pristaši levega krila. Njihove notranje politične razmere, ki jih silijo v konservativno skupino, se pa zelo razlikujejo od stališča legionarjev v češkoslovaški republiki. Od zagritenega nacionalizma, ki se pri njih še vedno ni prekalil in ki leži kot težko breme na vsem življenju ujedinenih Jugoslovijev ter ovira razvoj in oddaljuje konsolidacijo države, smo se mi pod Masarykovim vodstvom osvobodili takoj po svetovni vojni, ko smo se pridružili onim, ki utrjujejo narodno idejo s socializmom ter jo stavijo neposredno v službo ljudstva. Ali to so posebne razmere Jugoslavije, o katerih je nam težko soditi.

Najboljši dokaz političnega naziranja bivših dobrovoljcev so predstojajoče skupščinske volitve, pri katerih kandidirajo dobrovoljci na kandidatskih listah radikalne in neodvisne demokratske stranke. Dosele so kandidirali: nam dobro znani dr. Pivčič (Narodni blok) za Maribor, dr. Sokolović (Narodni blok) za Bjelovar, Popović (radikal. stranka) za Novi Sad,

dr. Nežić (Narodni blok) v Bosni in Trifunović (Narodni blok) za Požogo (na Hrvatskem). Bržkone slede tem kandidaturam dobrovoljcev še druge, ker se vrše volitve šele 8. februarja in nekatere stranke, kot n. pr. Radičeva, dosele še niso postavile kandidatov. Poleg navedenih kandidatov se udeležujejo volilne borbe tudi drugi bivši dobrovoljci kot govorniki in agitatorji svojih strank. Tako vidimo, da se suče, kakor pri nas tudi v Jugoslaviji, glavno zanimanje dobrovoljcev okrog predstojajočih volitev v narodno skupščino in da so tudi v Jugoslaviji dosele malone pasivni dobrovoljci odločneje posegli v politično življenje.

Temu nasproti pa je tisk dobrovoljskih organizacij zelo pomanjkljiv. Centralni savez v Beogradu sploh nima lastnega organa in je navezan na glasilo Saveza v Novem Sadu »Rodoljub«, ki izhaja tedensko, ima 1800 naročnikov in je edini list dobrovoljcev, odkar je prenehal izhajati tednik zagrebskega saveza. V tem oziru so torej Jugoslovenci daleč za nami, kakor tudi glede organizacije same. Centralni Savez je razdeljen na 8 oblastnih savezov, od katerih ima vsak gotovo samostojnost. Največji oblastni Savez so: v Sarajevu z okroglo 100 krajevnih Savezov in 12.000 članov, v Novem Sadu s 156 podsavezov in 10.000 članov, dalje zagrebski z 9000 članov in ostali v Splitu, Ljubljani, Beogradu in na Cetinju, ki imajo skupaj okrog 4000 članov, od katerih pa ne plačujejo vsi članski prispevkov in mnogi se organizatoričnega dela sploh ne udeležujejo. Navzlic temu je dosegle organizacija zlasti na gospodarskem polju lepe uspehe. Tako je pokrenil novosadski savez obširno akcijo za kolonizacijske veleposesev in v par letih je bilo ustanovljenih v Bački in Banatu 270 poljedelskih zadrug, ki štejejo okrog 20.000 članov, večinoma dobrovoljcev. Te združbe so združene v Savez zaimenit. Žigar podpredsednik je voditelj novosadskih dobrovoljcev Milan Vuković. Po zaslugi te organizacije je dobilo že nad 4000 dobrovoljcev ne le zemljo, temveč tudi gradbeni material in nad 30 milijonov dinarjev posojila iz lastnega kolonizacijskega fonda. V Jugoslaviji kot agrarni državi je vprašanje svobodne zemlje za jugoslovenske legionarje največje važnosti in vse akcije Savezov so večinoma namenjene temu problemu. Z delom svojih rok so ustanovile te poljedelske združbe v Bački in Banatu več novih modernih urejenih vasi. Tudi v drugih delih države, zlasti v Bosni in v Slavoniji, se kolonizacija dobrovoljcev na veleposesvstvih naglo širi in zaščiti, da ji posvetimo vso pozornost. Da se udeležujejo dobrovoljci tudi na kulturnem polju, dokazuje zopet Novi Sad, kjer je bilo ustanovljeno z neumornim delom nekoliko kulturnih delavcev-dobrovoljcev v dveh letih do 50 javnih knjižnic, ki imajo nad 7000 knjig. Njihova organizacija se torej očitno čedalje bolj razvija in mi ne moremo želiti bivšim sobojevnikom za skupno svobodo nič drugega, nego da bi z uveljavitvijo in izpolnitvijo svojega saveza žrtvovali ujedinenje Jugoslavije lojalno sil, dela in dejani, kolikor jih zgodovinska vloga od njih še pričakuje.

drugi reprodukcijo pred kratkim odkritega portreta Michelangela Zolisa iz Skril na Vipavskem. Avtor je razčistil na podlagi podrobnega raziskovanja Potočnikovih risb vprašanje njegovega šolanja in s tem prinesel jasnost v doslej precej temni Potočnikov življenjepis. Dr. M. Kos pričelja paleografski opis posameznih rokopisov iz stiske skupine (2. pol. 12. stol.), ki jih hram ljubljanska licejska knjižnica. — Zanimiv je prispevek Franca Avseca, v katerem objavlja stavbeno pogodbo z zidarskim mojstrom Gašperjem Škofcem za zidanje zvonika v Lescach, sklenjene leta 1522. — Dr. I. Mal zaključuje umetnostno - zgodovinske zapiske z arhivalnimi podatki o blejskem gospostvu in raznimi, za zgodovino naše umetnosti važnimi izpiski. — Poročilo umetnostno - zgodovinskega društva izkazuje živahno delavnost; konservator dr. F. Stelc poroča o varstvu spomenikov in o svojem ogledu srednjeveških fresk v Soški dolini, ki so v ozki zvezi z istodobnimi freskami na Gorenjskem. — Poleg bogate bibliografije prinaša »Zbornik« oceni Bulčičevega zbornika in beograjskega »Starinarja« ter pregledal revij, pregled razstav in članek k jubileju češkega slikarja Hynals. Narodna galerija priobča poziv slovenski javnosti, naj s svetom in dejanjem pomaga uresničiti razstavo slovenskega portreta, ki naj se vrši spomladi v Ljubljani. V prilogi sta to pot dve polji dr. F. Stelcovega popisa spomenikov v kamniškem okraju z množico ilustracij zanimive gotične cerkve pri sv. Primožu. S četrtim zvezkom je za ključno četrti letnik »Zbornika«, ki z bogastvom priobčenih člankov in z množico slik na svetlem papirju, posega v vse pango umetnosti in posveča tudi modernemu ustvarjanju svojo pozornost. Z ozirom na zelo nizko ceno letnika (60 Din) je revija vsakomur dostopna; v interesu umetnosti ljubce javnosti je, da z naročanjem omogoči ne le nadaljnje izhajanje, ampak tudi razvoj revije po njenem programu. Naroča se pri upravi v Ljubljani, univerza.

Sokolstvo.

— Sokol Ljubljana II. ima občni zbor v nedeljo 18. t. m. ob poldnesni dopoldne na realki. Udeležba strogo obvezna. 103/n
Hlil rde vumih wumlih umih umih umi
— Izredni občni zbor Sokolskega društva na Viču se vrši v nedeljo 18. t. m. ob 10. dopoldne. Odbor. 81/n
— Sokolski gledališki odbor na Viču novosti v nedeljo 18. jan. 1925. smeha p-lno burko »Maks v škripcih«, ki je pri premijeri dos-«la poln uspeh. V vlogi Adele gostuje gđ. M. Hamova, članica St. Jakobskega gledališkega odra. 133/n
— Občni zbor Gorenjske Sokolske župe se vrši v nedeljo, dne 1. svečana 1925 ob 8. uri v Sokolskem domu v Škofji Loki. 3327

Zo li e užitek: Mirim čokolada!

Julijska krajina.

— Za radikalno preosnovo Gentilejeve šolske reforme se je zavzel tudi senator Tamassia, ki je predložil naučnemu ministru interpelacijo, ki govori o potrebi radikalne preosnove Gentilejeve šolske reforme in sicer v najvišjem interesu kulture in italijanske šole. Tako se oglašajo italijanski politiki in pedagogi po vrsti proti Gentilejevi šolski reformi, katere se je z uradne strani hvalisala na vse pretege, pa je končno le prodrl na površje odpor proti njej. Gentile je ubil s svojo reformo jugoslovensko šolo v Julijski Krajini. Sedaj treba povsodi povzdigniti glas, da je v »najvišjem interesu kulture«, da se da Jugoslovenom jugoslovenska šola!

— O možnosti industrijskega razvoja ob Soči in Vipavi radi razpravljajo italijanski gospodje v Gorici. Kako lep bi bilo, ako bi se dvigali tovarniški dimniki ob obeh rekah. V Solkanu se pripravljajo hidroelektrična centrala. Treba izkoristiti tudi vodno silo Vipave. Ako se izpopolni še železniška mreža, kakor projektirano, potem bi se dalo misliti na lep razvoj industrije v obmejni pokrajini. Pred vsem imajo pred očmi italijanci, češ da se italijanske tkanine pri sedih dobro prodajajo. Na Goriškem treba res kaj storiti za prospek industrije ali pri tem se ne sme pozahiti na kmetijstvo, marveč mora biti skrb obrnjena na eno in drugo plat. Ali na katero stran je pričakovati več dobre volje pri rimski vladi, ali na industrijsko ali na kmetijsko? Kako je s prvo stranjo, vedo zelo dobro v goriški trgovsko-obrtni zbornici, katere zastopniki so že opetovano razlagali na merodanih vladnih mestih, kako je pokrajina prijavna za industrijo, ali tam so jih samo lepo pohvalili in jim ob slovesu dali tudi nekaj objavljenih, stilo pa se ni nič in se tudi najbrže ne bo. Treba vpoštevati dejstvo, da je italijanska industrija še mlada, ima premagovati razne težkoče. Tekstilna industrija se res dobro razvija ali ni razvita še tako, da bi pripustila nove tvornice ob Soči ali Vipavi, katere bi se brez dvoma poglašale za domačo konkurenco v novi provinci proti prizadejim starim provincam. Ob takim položaju ni pričakovati pri vladi naklonjenosti za ustanavljanje industrijskih podjetij v Julijski Krajini. Treba pa drezati in moledevali dalje, zajedno tudi za povzdigo kmetijstva. Dežela bi lahko lepo spojila industrijsko in kmetijsko proupevanje, ako bi imeli v Rimu pravo razumevanje in pravo zanimanje za bodočnost Julijske Krajine!

— Za viteza radi delovnih zaslug je imenovan znani tržaški brodolastnik g. Albert Cosulich.

— Na vipavski železnici se pospeši končno prevažanje lesa, ker je vlada zagotovila, da dobi tržaško železniško ravnanstvo kolikor možno praznih vagonov na razpolago.

Lucrezia Borgia

Vsebinska znana iz slovitega romana »Veliki inkvizitor«.

Monumentalni vefefilm.

Kolosalna senzacija za Ljubljano!

Še nevideno!

V glavnih vlogah največje filmske zvezde kakor: Albert Bassermann, Paul Wegener, Conrad Veldt, Alfenz Fryland, Liane Haid, Anitta Berber itd. itd.

Predstave ob pol 4., 5., 7. in pol 9. uri.

Neskrajšani orkester pri vseh predstavah.

Neskrajšani orkester pri vseh predstavah.

Ta kolosalni še nevideni vefefilm Va n od 14. januarja 1925 naprej predvaja

Telefon 124

ELITNI KINO MATICA

Telefon 124

125

Nemške tožbe.

Na ustavem shodu »Bunda der Auslandsdeutschen«, ki se je nedavno tega vršil v Vojevecu v pruski Gornji Lužici, je imel med drugimi nemškimi šovinisti tudi berlinski prof. Sauer govor ter hinavsko tožil, »da so vsi narodi na svetu dosegli svoje pravice, samo Nemci ne. Njih pravica do nemške besede, izobrazbe in bodočnosti je vsepovsod zatirana...«

Slovani, ki Nemce iz predvojne dobe dobro poznajo in ki smo na sebi izkusili njih nazore glede manjšinskega vprašanja, nikakor ne moremo jemati njegovih besed za resne.

Vendar pa ne moremo molčati na hinavske nemške tožbe, ker skušajo Nemci pri vsaki priliki v tem smislu informirati mednarodni forum, in bi naš molk značil, če bi mi na vse to molčali, da je nemško tarnanje opravičeno.

Podoben nezmišeln tožbo o zatiranju Nemcev se kaj rade mečejo v obraz slovenskim državam, za kar prav dobro skrbje v Slovanih živeči nemški vodilni krogi. Kdo more govoriti o zatiranju nemškega življa v CSR, saj je vendar češkoslovaška vlada ustanovila za Nemce v Slovaški lepo število šol, katerih jim njih zavezniški Madžari niso marali dati.

Poleg CSR napadajo Nemci jako radi tudi Poljsko zaradi zatiranja nemškega šolstva. V pravo informacijo pa moramo pribiti, da imajo Nemci na Poljskem 1549 osnovnih ter 54 srednjih šol. Poljaki v Nemcih pa le 44 osnovnih šol.

Ko je poljski poslanec v pruski zbornici Baczewski pozival nemške poslanke, naj gredo z njimi na Poljsko, da bi Poljaki na Nemškem dobili isto, kar imajo Nemci na Poljskem, sta se oglašala za to potovanje dva poslanca. Ali tudi tema dvema ni bilo dano, da bi spoznala v nebo kričče neenakopravnosti. Vlada jima ni hotela dati potnega lista, pač pa jima je dala naslednji zanimiv nasvet: »Raje ne hodita tja, poljski likerji in lepe Poljakinke bi vama kaj lahko zmešale glavo in bi potem ničesar ne videla.«

Vidite, tako se je leta 1924. reševalo pereče manjšinsko vprašanje na Nemškem! Seveda se potem ne moremo čuditi, da nimajo Poljaki na Nemškem niti ene srednje šole, a da na več narodnih šolah uče učitelji, ki so v poljščini slabo podkovani, med tem ko učitelje-Poljake pošiljajo v čisto nemško ozemlje.

Nemško manjšino ima tudi naša država. Kakor se da posneti po nemškem časopisu, je Jugoslavija edina država, s čije manjšinsko politiko so nemški vodilni krogi kolikor toliko zadovoljni. S tem je vsekakor jasno in glasno povedano, da gre naša država Nemcem jako (o, še preveč!) na roko, saj imajo Nemci po vsi državi osnovne šole, zlasti je za nemško šolstvo dobro preskrbljeno v Banatu, kjer jih pod madžarsko vladno niso imeli.

Kar se tiče Rusije, so Nemci v šolskem oziru v obče na najboljšem, zakaj, njih manjšine imajo tam tudi politično samoupravo, odkar so bile ustanovljene nemške republike v južni Rusiji ob veletoku Volgi.

Iz navedenega je razvidno, da slovenske države ne zatirajo nemških manjšin, marveč žive v njih kakor pod svobodnim solncem.

No, tudi nemška manjšina na Romunskem (v Sedmograški in Bukovici) ne trpi kulturno, saj ima svoje šolstvo.

Od Italije, pod fašistovsko vlado, za enkrat ni pričakovati, da bi bila pravična drugorodnim državljanom. Kaj trpe pod italijanskim jarmom Jugoslovenci!

Zanimivo je, da je imel berlinski profesor zgoraj omenjeni govor baš v kraju, kjer neskončno trpi in izumira lužičkosrbski narod.

Kakorv posmeh srbskim želiam in prošnjam se je ustanovil v Vojevecu odbor v pomoč inozemskim Nemcem in o njih zatiranju se ima predavati v učilnicah, torej tudi — srbski šolski mladini.

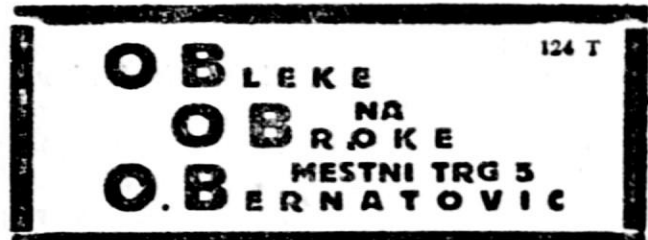
Dolnelužiški folklorist (Nemec) E. Müller naziva germanizacijo Lužice z mirno vestjo »Zurückeroberung«! (E. M. Das Vordemum in der Niederlausitz. Cottbus 1922.)

Kaj pa, če bi se po tem ravnale ostale države z nemško narodno manjšino — na primer mi Jugoslovenci — in

pričele znova tako osvajanje krajev, koder je vse z rožicami poslano privandranim Nemcem vsepovsod, zlasti pa še v Vojevodini. Po E. Müllerjevi logiki (s katero se strinja vsekakor tudi nemška vlada), bi si lahko Nemci lastili pravico do vseh dežel, kamor so stopila pred vekti seleča se germanska plemena. Ali končni izid svetovne vojne jim je prekrizal njih sijajni program. — No, zato se pa tem huje znašajo nad našimi brati v tužnem Korotanu ter lužičkimi Srbi v Nemčiji.

Nemško tarnanje, da njih manjšine v sosednih državah sila trpé, je gorostasna laž in samo gola hinavščina.

Koroški Slovenci in Lužički Srbi bi bili vsekakor silno srečni, če bi uživali pod trdo nemško pestjo vsaj del tistih pravic, ki so jih deležne nemške narodne manjšine v slovenskih državah!

Pismo iz Prage.

Pred novim parlamentarnim zasedanjem. — Novela k volilnemu redu. — O akciji za ustanovitev nove čl. agrarne stranke. — Prevod romana »Ded Joksim«. — Razstava slikarja Kube.

11. januarja.

Parlamentarne počitnice, prvotno proponirane do 15. januarja, se podaljšajo, ker doslej še ni nikake dispozicije za nadaljnje zasedanje. Šele v naslednjem tednu se pričnu v izvrševalnih odborih čeških kočičnih strank razgovori o delovnem programu in o času novega zborovanja.

Znatno zanimanje je vzbudila v političnih krogih vest, da se v ministrstvu notranjih poslov pripravlja novela k volilnemu redu, ki ima priti v razpravo v spomladanskem zasedanju. Izmed najvažnejših izprememb v volilnem redu je ta, da k dosegli mandata ne zadošča že pridobiti si volilno število v enem volilnem okraju, marveč je potrebno, da dobi dotična politična stranka poleg jednega mandata v enem volilnem okraju še določena števila odstotek vseh glasov, oddanih v celem državnem obsežju. Novi volilni zakon torej ne bo določil, kakor je bilo doslej, da mora dotična kandidatska lista osredotočiti nase najmanj stotisoč glasov v celici RCS, marveč določil gotovo mero v odstotkih, mogoče dva ali tri odstotke. Glasovi, oddani za kakšno kandidatsko listino na celem državnem ozemlju, bodo morali znašati 120.000 do 180.000, ako hoče biti v katerem volilnem okraju dobljeni mandat priznan in ako imajo prostori gasovi imeti veljavo za drugi skrutinji. Praški volilni okraj ima biti razdeljen v dva, volilna pravica vakov bo najbrže omejena na gažiste.

Akcija senatorjev Praška in poslance Rychtere za ustanovitev nove čl. agrarne stranke, kolikor se da soditi po dosedanjih poročilih v tisku, ne ostane sicer brez posledice, ali dosega li še doslej nikakih pomembnih uspehov. Izvrševalni odbor zemeljske republiške stranke je vzel na znanje poročilo predsedništva o korakih, storjenih doslej proti prizadevanju Praška in Rychtere, odobrili njuno izločitev iz stranke in naložil predsedništvu, da stori, kar potreba, da se v smislu zakona njuna mandata razveljavita. Kakor čujemo, se ima o njunih mandatih razsoditi pri najbližnjem volilnem sodišču dne 20. t. m.

V večerniku »Nar. Listov« je pričel te dni izhajati prevod srbskega romana Jana Matiča »Ded Joksim«. Roman je izborna preložit znani gojitelj češkoslovaško - jugoslovenskih slikov Jan Hudec.

V Topičevem salonu je bila 9. t. m. otvorena razstava slikarja Ludvika Kube, dobro znanega tudi na slovenskem jugu. Razstava obsega posrečeno slike, krajevne motive in v olju izvedene kari kature nekaterih godbenih umetnikov, med njimi tudi karikature nekdanjega ljubljanskega kanonika Talicha. Otvoritve so se udeležili tudi številni prijatelji slikarjevi iz jugoslovenskih krajev v Pragi. J. K. S.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. zvečer.

Sreda, 14. jan.: Veronika Deseniška. Red D Četrtek, 15. jan.: Magda. Red F Petek, 16. jan.: Izgubljene duše. Red A Sobota, 17. jan.: Stričkov sen, premijera Izven.

Nedelja, 18. jan.: ob 15. pop. Paglavka, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

ob 20. zvečer Veronika Deseniška. Izv.

OPERA.

Začetek ob pol 20. zvečer.

Sreda, 14. jan.: Zaprti. Četrtek, 15. jan.: Traviata, na korist Udruž. gled. igralcev. Gostuje g. Josip Rijavec. Izven.

Petek, 16. jan.: Rusalka. Red B Sobota, 17. jan.: Rigoletto. Red C Nedelja, 18. jan.: ob 15. pop. Netopir, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.

— Šentjakovski gledališki oder. Sobota 17. Drobline iz Pavlihove zapuščine. Nedelja 18. Drobline iz Pavlihove zapuščine.

RIJAVEC KOT GOST.

(Opera)

Včeraj smo slišali »Sevillskega brivca« v taki zasedbi, kakor še nikdar pri nas. Do sedaj še nobeden naš tenorist ni bil kos težki partiji Almavive, zlasti v prvem dejanju, ki je za tenoriste sploh trd oroh. V vseh ostalih dejanjih je Almaviva malodane ostalim partijam podrejen, v prvem pa s srenadno pokaže vso šolo svojo in lepoto glasu. Rijavec je svojo nalogo rešil z lahkoto in briljantno. Ves večer je bil deležen gorkih aplavzov. Veselimo se namj pri Traviati. Popov je včeraj prekašal sam sebe. Ni menda iz leta najti takega Figara. Istotako je bil Betetto izredno razpoložen. Oba umetnika sta nam v ponos. Do solz smešni, je bil Zupan in tudi zani pri nas nimamo nikake zamene. Lovšetova je imela včeraj premajhen glas. Morda ni bila razpoložena. V igri pa je bila živahna, kakor vsi ostali. Bila je semtertam kakka mala zadregica, a to se z gostom, zaradi različnih načinov iziranja zgodi čestokrat. V splošnem je občinstvo prišlo včeraj čez svoj račun in je to tudi z neskončnimi odbravanih kazalo. O Rijavcu po Traviati več!

— Gostovanje Josipa Rijavca v Ljubljani. V četrtek, dne 15. tm. vrši se v opernem gledališču predstava na korist Udru-

ženja gledaliških igralcev. Odbor si je pridobil za to predstavo izvrstnega slovenskega tenorista g. Josipa Rijavca iz Zagreba. To priliko je porabila tudi uprava in uprizaril z gostom g. Rijavcem v torek priljubljen in vlezabavno opero »Sevillski brivec«. G. Rijavec poje vlogo grofa Almaviva. Poleg njega nastopijo: Lovšetova, Betetto, Popov in Zupan. Predstava se vrši v abonmaju in sicer za red A. Ostali abonenti dobijo pozneje tudi vsak eno različno opero z raznimi gosti, kakor je bilo to v lanskem sezoni.

Josip Rijavec v Traviati. V četrtek zvečer se pole v opernem gledališču Verdijeve opera Traviata na korist Udruženja gled. igralcev. V vlogi Alfreda nastopi pri tej predstavi tenorist g. Josip Rijavec, ki je pel to partijo z največjim uspehom v Beogradu, Zagrebu in na raznih odrih Češkoslovaške. Poleg njega nastopijo še: Violeta-Frisko, stari Gormont-Popov te Smolenskaja, Assejeva in Debevec, Mohorič, Perko, Puzelj, Šubelj, Bekš. Predstava se vrši kot izven.

— Francosko predavanje na ljubljanski univerzi. »Les milieux intellectuels et l'annee litteraire à Paris« bo predmet predavanja, ki ga bo imel g. Warnier v univerzitetni dvorani v soboto, 17. t. m., ob 18. Vsi prijatelji francoskega jezika se vladno vabijo.

— Narodna pesem na koncertnem odru. V bližnji preteklosti prevladala je kaj pogostokrat na raznih koncertnih programih naših pevskih društev harmonizirana slovenska narodna pesem. Narodno pesem srečavamo tudi na današnjih koncertnih sporedih, vendar v popolnoma drugi obliki. Našim modernim skladateljem ne služi več narodna melodija, ampak vzeli so narodno besedilo ter isto komponirali. Take kompozicije imajo vsi glasbeno izobraženi narodi in tvorijo dostikrat pretežni del najpopolnejših koncertnih sporedov. Tudi v ponedeljkovem koncertu pevskega zbora Glasbene Matice je v izrednem številu zastopala naša narodna pesem, deloma je njena melodija oblečena v povsem novo koncertno obleko, deloma pa je besedilo narodne pesme originalno komponirano. Zato bo ta koncert pevskega zbora Glasbene Matice pomenil vsekakor dogodek v našem glasbenem življenju. Vstopnice za koncert 19. jan. so v predprodaji v Matični knjižarni. 134-n

— Zbornik za umetnostno zgodovino. Četrty zvezek četrtega letnika (1924) naše umetnostne revije je pravkar izšel in prinaša na čelu drugih del razprave o Potočnikovih risbah iz peresa Izid. Cankarja. Članek je nazorno ilustrovan in prinaša med

Dnevne vesti.

V Ljubljani dne, 14. januarja 1925.

Kako kmetje mislijo.

Ugleden kmet iz ljubljanske okolice nam piše:

Zadnje dni se je pričela volilna agitacija tudi na kmetih. Od hiše do hiše hodijo agitatorji, ponajveč prav sumljive osebe, ki se jim pozna, da so plačani za svoje delo. Te agitatorje pošilja klerikalna stranka. Nagovarjajo kmete, naj se izreko za republiko in naj volijo kandidate klerikalne stranke, ki bodo nato poskrbeli, da se proglasi republika. Pravijo, da je republika taka državna ureditev, da ne zahteva od kmetov ne davkov, ne vojaške dolžnosti. Sploh napočijo za kmete zlati časi in v deželi bo tek med mleko, čim se iznebimo monarhije in se izrečemo za republiko. Pametni kmetje seveda teh badastoč, ki jih širijo čisto neznanji ljudje, ne verjamejo in mečejo tuje agitatorje preko praga, so pa med kmeti tudi taki, ki jemljejo vsako besedo teh agitatorjev za suho zlato in res mislijo, da nastane pravi raj za kmete, ako se spremeni država v republiko.

Dokazano je, da pošilja te brezvestne agitatorje, ki imajo nalogo nerazsodno ljudstvo popolnoma zbegati, na kmete vodstvo klerikalne stranke. Voditelj te stranke sta škof dr. Anton Bonaventura Jeglič in dr. Anton Korošec. Za početje teh agitatorjev sta torej ta gospoda osebno odgovorna. Ker se doslej ta moža še nista jasno izrazila za republiko, ju javno vprašamo:

Ali vesta za početje teh agitatorjev, ali delajo ti ljudje propagando za republiko z nju znanjem in izrecnim odobrenjem?

Zahtevamo točen in jasen odgovor, da se bomo vedeli v bodoče ravnati. Slepomišenja je to dovolj.

Naj gospoda enkrat precizno povesta, ali sta za monarhijo ali za republiko. Ali — ali! Ako sta moža, bosta to storila. Ako sta za republiko, po vesta to možki in nosita tudi vse, iz tega izvirajoče posledice! V nasprotnem slučaju napravita energično konec republiškani agitaciji vajinih brezvestnih hujskačev!

Škof dr. Anton Bonaventura, na dan s točno izjavo!

Da pa gospoda glede nas kmetov — to je pametnih, prevdarnih in treznih mislečih — ne bosta v zmoti, jima povemo tole:

Kar nas je kmetov, ki mislimo s svojimi možgani, smo odločno za kralja, ker smo ga spoznali za vladarja najboljših in najednejših lastnosti, kakršnih nima noben drug vladar, pa tudi ne noben prezident kake republike. Mi tega svojega vladarja ljubimo, smo mu vdani, ga spoštujemo in visoko cenimo.

V tej zvestobi do vladarja, to naj škof vzame na znanje, smo tako neomajni, da nastopimo z vso odločnostjo tudi proti škofu, ako se on izjavi za republiko!

Sedaj svojega kralja vsaj poznamo in vemo, da je dober, plemenit vladar, za prezidenta pa bi se, kakor je pri nas navada, tepli vsake kvatre in nikdar bi ne vedeli, ali je ta prezident tudi dober vladar, ker bi se pri nas prezidenti še hitreje menjali, kakor naše vlade.

Nak, republike pa že ne!

Kmet z Drenovega griča.

— **Priloh kraljeve dvojice na Bled.** Na povratku iz Pariza preko Benetk in Trsta sta včeraj popoldne Nj. Vel. kralj Aleksander I. in kraljica Marija prispele v Ljubljano. Z ozirom na priloh kraljevske dvojice sta včeraj z beogradskim vlakom prispele v Ljubljano kraljev generalni adjutant general Stevan Hadžić in dvorni maršal general Damjanović z ostalim dvornim spremstvom. Ob 15. popoldne sta na glavnem kolodvoru pozdravila Njiju Velikanstvo veliki župan dr. Vilko Bačić in komandant divizijske oblasti general Stojanović. Kraljevska dvojica se je nato z dvornim avtomobilom odpeljala na Bled, kjer ostane več dni.

— **Kralj na ribolovu.** Danes popoldne se je pripeljal Nj. Vel. kralj Aleksander z avtomobilom v Laze pod Ljubljano na ribji lov v Savi. Lovil bo sulca. Petrov blagor!

— **Izplačilo avstrijskih vojnih posojil.** Kakor izvezo iz dobro poučenih klerikalnih virov, začne že prihodnje dni izplačevati avstrijsko vojno posojilo vsem tistim Slovincem, ki so posojilo podpisali na priporočilo škofov in duhovnikov. V ta namen se porabi milijonski rezervni fond vseh klerikalnih denarnih zavodov in gospodarskih podjetij. Ljubljanski škof preda v to svrhu obe graščini, šentvidske zavode. Jugoslovansko fiskarno in knjigarno s »Slovincem« in »Domoljubom« vred. Vsa potrebna posojila daje uredništvo »Slovincem« v Ljubljani. Neristransko moramo priznati, da se stebri SLS res ne strajajo še tako velikih žrtve, samo, da bo stranka pri volitvah zmaga.

— **Avtomatično povišanje uradniških prejemkov.** Finančno ministrstvo je izdalo navodila glede rokov, v katerih se imajo izplačevati uradnikom pre-

jemki višje stopnje v smislu člena 47 uradniškega zakona. Finančno ministrstvo je odločilo, da teče rok, od katerega gredo in se izplačujejo državnim namščencem prejemki višje stopnje, od dneva, ko so potekla tri leta v nižji stopnji. Zakonodajalec sam je člen 47. uradniškega zakona tako interpretiral, da uradniki avtomatično prejemajo prejemke višjih stopenj po preteku treh let.

— **Milica v Albaniji.** Italijanski listi poročajo, da se albanska vojska v svojih sedanji obliki razpusti in nadomesti a milično vojsko po švicarskem vzorcu. Organizacijo albanske policije izvede baje angleški polkovnik Sterling.

— **O vplačilu točilne takse po tarifni postavki 62. takse tarife.** Generalna direkcija posrednih davkov, oddelek za takse je odredila z razpisom z dne 26. novembra 1924, št. 62.683, sledeče: »Ker je bilo obsežno pripravljeno delo za odmero in vplačilo popolnoma nove takse po tar. post. 62. takse tarife oteženo in se ni moglo pravčasno izvršiti, je bil minister za finance primoran podaljševati roke za izvršitev odmere ter iz tega razloga tudi podaljševati roke za avtomatično vplačilo takse. Valed podaljševanje rokov za odmero in vplačilo te takse, si taksi obvezniki niso bili na jasnem, do katerega roka morajo plačati odmerjeno takso po tar. post. 62. takse tarife. Da se ta zadeva uredi in spravi v pravi tir, ter da je vsak obvezanec točno poučen o svojih dolžnostih in ker se je od 1. januarja 1925 dalje točno držati predpisanih rokov, se vsi točili na drobno in debelo opozore, da je odmerjeno takso po tar. post. 62. takse tarife plačati vnaprej, in sicer: za prvo polovico koledarskega leta do dne 31. januarja, za drugo polovico koledarskega leta pa do dne 31. julija in da je tudi eventualno še neplačano takso za prejšnjo dobo vplačati pri pristojnih davčnih uradih. Odsej se ne bo mogel nihče izgovarjati, da mu ni bilo znano, kdaj je bil zavezan takso plačati.

— **Kredite za malo obrt je dovolil** ne poročil iz Beograda upravni odbor Narodne banke v večjem obsegu in sicer za vso državo. Krediti se bodo izplačevali po filijalkah Narodne banke na menice, podpisane po dveh dobrih žirantih in na priloženo pristojno zbornico. Navodila so filijalkam že razposlana.

— **Zivnozdravnika visoka šola v Zagrebu** je s kraljevim ukazom spremenjena v fakulteto ondote univerze.

— **V naše državljantvo** sta spreleta češkoslovaški državljani Željko Orendač in avstrijski državljan Oton Šik.

— **Iz profesorje službe.** Premješčen je v Zagreb prof. tehnične srednje šole v Ljubljani dr. Marjan Stojkovič.

— **Dve novi šoli za kmetijska dekleta.** Ministrstvo prosvete je otvorilo šolo za kmetijska dekleta v Iliašu pri Sarajevu in v Sokolcu.

— **Kmet častni doktor prava.** Pravna fakulteta vseučilišča v Innsbuku je imenovala poslanca v avstrijskem parlamentu Jušta Finka za častnega doktora. Fink je kmet, a je zelo spreten in sposoben parlamentarec. V parlamentu igra veliko vlogo. Kadarkoli se vrne domov na Tirolsko, opravlja vestno vsa kmetijska dela: orie, kosi, seje, krmi živino itd. »Arbeiter Zeitung« meni, da promocija Jušta Finka za častnega doktora prava med kmeti ne bo posebno dvignila njegovega ugleda, češ »med kmeti še vedno velja geslo: »Juristen, schlechte Christen!«

— **Nov parobrod.** Koncem tekočega meseca bo spušen v morje v Dubrovniku največji parobrod dubrovniške družbe z imenom »Federiko Glavič« (Glavič je namreč največji akcionar omenjene družbe). Kupljen je parobrod na Angleškem in ima okoli 10.000 ton. Stane okrog 90.000 a. g. l. funtov. V mesecu marcu se izloži promet nov parobrod omenjene družbe z imenom »Kumanovo«.

— **Jazode na otoku Visa.** Kako mila je spomlad na dalmatinskih otokih, o tem priča poročilo z otoka Visa, kjer so našli 5. tm. blizu mesta okoli 100 zrelih jajčec. Tudi stari ljudje se niso mogli to nau dovolj načuditi.

— **Z Most pri Ljubljani** nam pišejo. V dopisu iz Most ob Ljubljani v »S. Naroda 9. tm. se županu Oražmu očita maščevanje nad njemu ljubimimi poindci s tem, da jim niti razsvetljave ne privoča. To očitanje je popolnoma neutemeljeno. Vsakemu občanu je dobro znano, da je kemična tov. v Mostah prevzela ves daljnovod v vzdrževanje in oskrbo. V slučajih, da se izkaže za potrebno izmenjavo pokvarjenih cestnih žarnic, bo tudi vsem odjemalcem elektr. toka znano, kam se morajo obrniti, saj vedo, da jih izmenjuje kem. tovarna. Nihče pač ne more zahtevati, da bi ob. odborniki in župan nosili žarnice in varovalke vedno seboj v žepih. Ni res, da se je elektr. razsvetljava v Mostah pod vsako kritiko, res pa je, da sedaj razsvetljava brezhibno funkcioniira. Ako pa kaka varovalka pregori ve tudi vsak odjemalec, kaj mu je storiti. Odsek za elektr. razsvetljavo v Mostah.

— **Spremembo vremena napovedujejo.** Vremenske opazovalnice napovedujejo, da se vreme v doglednem času spremeni. Najpreje se pojavi jug na severnih obronkih Alp, čemur na to sledi slabo vreme. — Vremenski preroki so se tekom preteklega leta tako temeljito motili, da jim danes nihče več ne verjame. Kdo jamči, da se tudi to pot ne motijo?

— **Srebrno poroko** slavita dne 15. tm. g. Otmar Sturm, trgovec v Metliki, in njegova gospa soproga Marija, rojena Meznarič. O. Sturm je ugleden trgovec in zaveden naprednjak. Se na mnoga leta!

— **Darila za slepe.** G. Josip Reich, višji činovnik Narodne banke, daruje Podgorcemu društvu slepih Din 100.— mesto

vrsta na grob umrlega gospoda Marjana Ravnharja in isto svoto daruje njegovu mati gospi Olga Reich. Obe svoti je hvaležno prejel društveni predsednik g. P. Jasac in se v imenu odbora plemenitima darovalcem kar najpriskrnejše zahvaljuje.

— **Smrtna kosa.** V Sevnici je umrl včeraj jutraj po kratki mučni bolezni g. Anton Verbič, trgovec in posestnik. Pokojnik je bil podjeten trgovec in marljiv gospodar. Kot prepričan narodnjak se je zavedal, da se bori za narodne ideale same napredna stranka, zato je bil njen zvest somišlenik. Vžival je v Sevnici in v okolici splošen ugled in spoštovanje. Pogreb bo v četrtek 15. tm. Blag mu spomin. — V Smartnem pri Litiji je umrla v visoki starosti 75 let ga. Marija Izgoršek roj. Bežal. Pokojnica je bila vrsta slovenska žena, ki je svojo rodbino vzgojila v narodnem duhu. Vsi, ki so jo poznali, so jo visoko čislali in spoštovali. Pogreb bo v četrtek 15. tm. ob 10. popoldne na župnem pokopališču v Smartnem pri Litiji. Bodi ji ohranjen prijazen spomin!

— **Mrtveci, ki kadi cigarete.** V Novem Sadu je naša policija v snegu mrtvega moža. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je tudi upravitelj potrdil smrt. Truplo so zapeljali v mrtvašnico. Ko je drugo jutro prišel v mrtvašnico grobokop, je obstal na pragu z odprtimi ustmi. »Mrtveci« je namreč sedel na odru in kadi cigareto, takoj pa je začel grobokopa divje psovati, zakaj ga celo noč zapirajo v nezakurjeno sobo, ko vendar ni mrtve, temveč sta ga samo alkohol in mraz tako močno prevzela.

— **Okradena služkinja.** Na kolodvoru v Brezicah je neka mlada ženska ukradla služkinji Jožici Mešiček pleteno košaro, v kateri je imela vso svojo obleko in perilo, 100 Din denarja in poselsko knjižico.

Nova krasna kolekcija plesnih toalet

je končana in na razpolago. Razporežena na rrost ogled bude 15. 16. in 17. januarja. Cenene dame se vabijo na ogled v omenjenih treh dneh od po 11. do 1. in od 3. do 6. ure.

Modni tejeje
M. ŠARC, Ljubljana
Kongresni trg št. 4 I.

Opozarjajo se tudi dame z dežele. 124

Iz Ljubljane.

— **Novoletna čestitka Prage Ljubljani.** Župan prestolice Češkoslovaške republike, zlate Prage, je poslal ob novem letu mestni občini ljubljanski tole pismo: »Zadnji dnevi zatonu se bližajočega leta in nastopajoče novo leto znova in znova oživljajo krasne spomine na dneve, ko se je tu na bregovih Vltave izražala želja, da bi pozdravili čim najpriskrnejše naše predrage brate jugoslovanske. Z radostjo porabljam priliko, ko se bliža novo leto, da v imenu glavnega mesta Prage pošljim belu sestrski Ljubljani vroče pozdrave in ji želim srečno novo leto 1925. — Primator: Dr. Baxa I. r. e. — Za ljubljansko občino se je zahvalil in odpisal proti čestitko prestolice češkoslovaške republike predsednik gerentskega sveta dr. Dinko Puc.

— **Gremil trgovcev naznanja.** Da se vrši v nedeljo dne 18. tm. ob 11. uri predhodno v mali dvorani »Celjskega doma« (bivši hotel »Union«) zborovanje trgovcev in sploh vseh uvoznikov in izvoznikov. Na zborovanju bo predaval g. dr. Dobriča tajnik ljubljanske borze, o pomenu borze in borzanske razsodišča. Pozivljajo se vsi, ki se pečajo z lesno, tekstilno, kolonialno, galanterijsko stroko, urarji, lekarnarji in osebno industrijske, da se zanesljivo udeležijo gornjega sestanka. Nudi se s tem vsem prizadetim prilika, da natančno upoznajo ustroj te velevarne institucije in da se jim polajni pomen in korist borzanske razsodišča. Vabijo se na zborovanje tudi člani gospodarskih krogov iz celjske okolice ter se pričakuje čimvečja udeležba. 29/n

— **Gremil trgovcev v Ljubljani opozarja** vse svoje člane, da se vrši redni občni zbor gremija v ponedeljek dne 19. januarja 1925 v veliki dvorani Kazine ob 8. zvečer z običajnim dnevnim redom ter volitve novega odbora. Načelstvo. 135/n

— **12. februarja se bo vršil medicinski ples** v veliki dvorani »Uniona«. 118/n

— **Predavanje v društvu »Soča«** v Ljubljani. V soboto 17. tm. predava v salnu pri Levu vladni svetnik g. dr. Rudolf Andrejka o pokrajinskem obsežju Jurčič-Krstnikovega romana »Rokovnjač«. Takrat začne predavanje točno ob 20. uri zvečer. Člani in prijatelji društva ste naprošeni, da se udeležite tega lepega predavanja polnostrovilno ter točno ob napovedani uri. Vstop prost. 131/n

— **Ogled Kolinske tovarne** priredi Slov. trg. društvo MERKUR v Ljubljani v nedeljo dne 18. januarja 1925 popoldne. Zbirališče ob 9. uri popoldne pri št.-peterski cerkvi. Vabljeni so g. g. trgovci, nastavljenici, valenci, vajenke in prijatelji društva. 128/n

— **Razgrajati in pflanci.** Polcija je snoči aretirala Iv. Petermela zaradi kaljenja nočnega mira in zaljenja straže, Petra Hercega in Preslava in Markoviča pa zaradi pijanosti.

— **Policijske ovačbe.** Tekom včerajšnjega dne je napravila policija 6 ovačb zaradi cestnega policijskega reda, 3 radi prekoračenja pol. ure in 1 ovačbo zaradi godbe in plesa brez dovoljenja.

— **Brezsrčen hlapec.** Polcija je ovačila hlapca Petra Vidmarja, ki razvaja premo za svojega gospodarja Vinka Kržeta iz Trnovca. Dne 13. t. m. je peljal težko obložen voz po novo nasuti cesti proti Ro-

žni dolini ter pri tem konja tako neusmiljeno pretepal, da so se ljudje zbirali okrog in se zgražali. Ko je pozneje stražnik podivjanega voznika na Viču ustavil, je bil konj še ves premočen in se je tresel na cellem životu.

— **Razne tatvine.** Čevljarju Fr. Fabjanu na Sv. Petra cesti je nekdo ukradel iz zaklenjene kuhinje 75 Din vrednega purana. — Trgovki Jožici Zajček je neki mladi možki ukradel izpred trgovine na Poljanski cesti gumijev plašč vreden 360 Din.

Iz Celja.

— **Volilni shod Narodnega bloka** se vrši, kakor že javljeno, v četrtek 15. januarja ob 20. zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Govorili bodo: nosilec liste g. profesor dr. Ljudevit Pivko, srečni kandidat gosp. Josip Drogenik iz Št. Jurja in drugi. Vsi na shod, ki obeta biti lepa manifestacija državno in narodno čutečega celjskega občinstva.

— **Komorni kompozicijski koncert** priredi v ponedeljek dne 2. marca Glasbena Marija v Celju. Na koncertu se bodo proizvajale izključno skladbe domačega skladatelja g. Slavka Osterca.

— **Vreme je pri nas popolnoma** spomladansko. Noči so hladne, dnevi lepi solnčni in topli. Na solnčnih lezah v celjski okolici so izletniki minulo nedeljo natrgali polno spomladanskih cvetic.

Iz Maribora.

— **o Predavanje v Ljudski univerzi.** Zadnji ponedeljek je predaval g. nadzornik Pirc o zgodovini Slovencev. Obisk je bil mnogobrojen. Prihodnji ponedeljek bo predaval g. prof. Teply o kmetijskih uporih.

— **Planinski ples** se vrši dne 1. svečana zvečer v Götzovi dvorani.

— **Mo Po Š 104 srb. k. z.** so bili dne 13. t. m. obsojeni 3 člani Orjuna, ki so po zadnjih občinskih volitvah zahtevali od prejšnjega župana g. Grčarja da razohabi državno zastavo, češ da ga bodo sicer izročili razjarjenemu ljudstvu. Dobil je vsak po 100 Din globo, dočim so bili zaradi štirih nadaljnjih žaljkv oproščeni.

— **Skoraj neverjetno.** »Taboru« poročajo očividci, da je g. prof. Ribarič v neki gostilni v Podbrezju pred večjo družbo govoril v takem tonu, kakor ne pišejo niti strupeni klerikalni časopisi. In ta gospod je predsednik mariborske podružnice Jugoslovske Matice.

— **V zvezi z umorom Miklove rodbine** so zaprli sedaj še gostilničarja v Stundich Al. Senico.

— **Da za moderno in umetniško ureditev** Topčidera in Košutnika v Beogradu je nedavno razpisalo ministrstvo poljoprivrede konkurz. Prvi načrt je dobilo te dni ministrstvo iz Ljubljane. V zavoji sta bila plaštila izdelana oba bodoča parka, kakor si ju je zamislil umetnik. Prva nagrada znaša 120.000 Din, druga 90.000 tretja 60.000, četrta 45.000, peta pa 30.000 Din.

Turistika in sport.

— **Odhor ljubljanskega športnega kluba** vabi svoje članstvo na redni občni zbor, ki se vrši v četrtek dne 29. jan. 1925. ob 8. zvečer v restavraciji hotela »Slova«. V slučaju nesklepnosti se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor ne glede na število navzočih klubovih članov. Dnevni red glasom klubovih pravih. 132/n

Izpred sodišča.

— **Ponarejevalci jugoslovske kolkov** v Gradcu pred sodiščem. Kakor znano, so naše oblasti prišle na sled, da so leta 1923 in v začetku 1924 v Gradcu ponarejali naše kolkove po 5 in 10 Din ter jih razpečavali posebno v Mariboru. Zaradi tega zločina je bil neki Jos. Dobrovnik v Mariboru že obsojen. Dne 13. t. m. so stali pred graškim sodiščem še ostali sokrivci, in sicer tiskar Karel Rabitsch v Eisenbergu in njegov sin, kamotiskar Rudolf Türk, trgovec Zigmund Balazs (Madžar), trgovec Maks Gerhold, da začne ponarejati 10-dinar-agent Ignacij Kaufmann. Glasom obtožnice sta leta 1922 sklenila Josip Dobrovnik in Gerhold, da računata ponarejati 10-dinar-ske jugoslovske kolkove in jih razpečavati po naši državi. Stopila sta v zvezo s tiskarjem Rabitschem, ki je bil pripravljen, da delo izvrši, a zahteval je, da mu preskrbijo mastni odtisk. Gerhold je izročil 4 milijone kron, od teh je dal Rabitschu polovico Ranfita, da preskrbi na Dunaju odtisk. Ranfit pa je na Dunaju denar zapravil ter prišel prazen rok nazaj. Pozneje je priredil odtisk fotograf Balazs, kakor sta oba Rabitscha s pomočjo Turka izdelala 50 pol po 100 komadov kolkov a 10 dinarjev. Kolki pa so bili slabo izdelani, da jih ni bilo mogoče razpečati, sicer bi bila naša država trela ca 50 milijonov kron škoda. Leta 1924 je Rabitsch izdelal 250 pol kolkov po 5 Din ki pa so bili tudi slabo narejeni, sicer bi bila naša država trela 100 milijonov kron škoda. Sodišče je obsedilo samo Ranfita zaradi poverbe onih 2 milijonov na 2 meseca težke ječe, dočim je vse ostale obtožence — oprostito.

Po svetu.

— **Organizacija homoseksualnih** se je ustanovila v Češkoslovaški. Kakor poroča »Češko Slovo« je te dni iprišla v parlament deputacija imenovane organizacije ter zahtevala pri klubih, naj se odpravi zakon proti homoseksualnosti.

— **Originalna obsodba pjanca.** Pred sodiščem v Inomostu se je vršila razprava proti nekemu kmetu iz Tuxa, ki je bil obtožen, da je vrzel kamen v okno neke restavracije in da so bili vsled tega v nevarnosti gostje v lokalu. Obtoženec je priznal, da je to res storil, ali obenem trdil, da je bil popolnoma pijan. Sodišče se je prepričalo, da je obtoženec znan pijanec, na kar je sledila obsodba na 3 mesece ječe, tuda je prijatelj dobre kapljice izpostavil nevarnosti, da se bo moral vzdržati pjančevanja celih 36 mesecev, ako noče priti v zapor, kjer mu pa tudi ne bodo ročili vina.

— **Denkejevo morilno orodje sežgano.** Vsed odredbe državnega pravdnštva so v Münsterbergu javno sežgali vse priprave, s katerimi je ljud. žerec Denke moril svoje žrtve. Državno pravdnštvo se je balo, da bi praznovrni Nemci te predmete pokupili ter jih pozneje očitno razstavljali.

— **Krvna osveta** po 233 letih. Krvna osveta je najbolj v navadi pri albanskih plemenih, toda sedaj je dosegel rekord v krvni osveti Švicar. Leta 1688, je vitez Schwann blizu Basela poklal k sebi nekoga Jancha ter ga dal po svojih sluzah ubiti pod pretvezo, da mu je onečastil hišo. Zločin je ostal neokazovan. Nedavno je potomec tega Jancha naletel na Schwannovega potomca ter ga ustrelil, da osveti smrt svojega predka.

— **Talni svetnik dr. Adolf v. Strümpell** umrl. V Lipskem je umrl sloveči zdravnik za notranje bolezni profesor dr. Adolf v. Strümpell, star 72 let. Za doktorja je bil promoviran že z 20 letom, a že par let nato je dobil naslov docenta. Še preden je bil 30 let star, je že bil izredni univerzitetni profesor. Leta 1899 je prevzel na Dunaju vodstvo tretje medicinske klinike, a se je kmalu vrnil v Lipsko. Ko je pred tremi leti sovjetski diktator Lenin zbolel na težki živčni bolezni, so poklicali k njemu pok. Strümpella. Velike zasluge si je pridobil po-kojnik kot raziskovalec terapije in pri raznih boleznih živčnega sistema. Njegova knjiga »Handbuch der speziellen Pathologie und Therapie« je prevedena skoraj v vse jezike.

— **Zagonečen rop na Dunaju.** Zjutraj 11. t. m. so našli na ulici v Leopoldskem okraju nezvestnega moža, ki je popolnoma izgubil spomin, da niti ne ve, kako se piše in kje stanuje. Govoriti sploh ne more. Je zapisal je, da ga je nekdo udaril a palico preko čela in da je imel pri sebi denarnico z 20 milijoni »K« in več tujih valut. Denarnica je izgubljena.

— **Ameriški dobrodelni prispevki** inozemstvu. Iz Newyorka: Glavne dobrodelne organizacije, ki prispevajo k pomočnim akcijam v inozemstvu, so tokom leta 1923 odposlale nekaj čez štirideset milijonov dolarjev. K tem organizacijam spada Ameriški Rdeči Križ, ki je potrosil za inozemstvo okoli 8.700.000 dolarjev. Mear East Relief skoraj osam milijonov in pol, Rockefellerjeva ustanova ravno toliko, židovska organizacija, Jewish Joint Distribution Committee skoraj šest milijonov, American Relief Administration nekaj čez pet milijonov. Palestine Foundation Fund čez 1.130.000 dolarjev, International Committee V. M. C. A. 1.125.000, American Friends Service (Kvakerji) čez 850.000 dolarjev, Immigrant Aid Societ čez 100.000 dolarjev in Carnegie Foundation (podpora učiteljem) skoraj 60 tisoč dolarjev. K zgornji svoti štirideset milijonov dolarjev bi bilo treba prišteti tudi svoto, ki so jih verske organizacije potrosile za misijonarske in dobrodelne svrhe v inozemstvu. Ta svota se ceni na približno 30.000.000 dolarjev. Vsega skupaj so torej Združene države leta 1923 odposlale v inozemstvo okoli sedemdeset milijonov dolarjev na račun dobrodelstva. F.L.S.

— **Spiritizem v službi policije.** Arthur Conan - Doyle, znani pisatelj detektivskih romanov, je kupil nedavno v Ameriki hišo, v kateri je bil pred štirimi leti na zelo tajinstven način umorjen neki H. B. Ewels. Ker se Conan Doyle zadnje čase mnogo bavi s spiritizmom, zato je kupil ono hišo le za to, da bo prirejal v njej spiritistične seje, da z njihovo pomočjo reši tajnost omenjenega umora in zve za morilca.

— **Kopanje v čaju.** V starem veku so se dozorle lepote kopale v očiščenem mleku, kateremu so pripisovale svojstvo, da proizvoda baršunasto in nežno polt. Današnje Evine potomeke poznajo vse tajnosti dišečih pomad, ki jih izmisljajo najboljši strokovnjaki in kemiki za negovanje telesne ženske lepote. Mlada Amerikanka mis Nora With, ravnateljica zavoda za negovanje lepote, pa zamejuje vsa novodobna sredstva ter priporoča kopanje v najboljšem čaju, češ da edino take kopeli dajejo baršunasto in nežno polt. Recepta te »Nore« so se mahoma oprijele stare in mlade Amerikanke, a bo gotovo našel posnemovalke v Evropi.

AMERIŠKA REKLAMA.

Praktični Amerikanci ne štedijo z denarjem, kadar gre za povečanje obrata in uspeh trgovskega ali industrijskega podjetja. V ameriških industrijah so izborno plačani uslužbenci, ki sede ves dan v pisarni in sestavljajo reklame za časopise ali lepake. Tem uslužbencem plačujejo podjetja najmanj po 100 dolarjev tedensko. Neverjetno delo opravljajo ne le v reklamni, nego tudi v vzgoji podjetja, ki izdelujejo zobno pasto in prašek. Mislite si lepak, na katerem stoji z debelimi črkami »Evo ti prstana, nočem te več videti, prosim te, ne vprašuj, zakaj.« Nad tem napisom vidite fotografijo krasnega dekleta, ki moli elegantnemu mladeniču dragocen prstan. Sledi pojasnilo te čudne slike. Fant ogorčen krastotice ima tako zvano halitozo. Iz njegovih ust se širi neprijeten vonj. Čitatelju razlaga trdka podrobno, da mladenič ni san zakrivil te bolezni, vendar je pa njegova dolžnost, da se ne prijetnega vonja iznebi tem bolj, ker mu je zdravilo na razpolago za malenkostno ceno. Slednjič je označeno na lepaku še sredstvo zoper to neprijetno bolezen. Če človek verjame reklamni dotične trdke, mora biti prepričan, da je 75% nesrečnih zakonov posledica halitoze. Tu moramo omeniti, da je vedel od 1000 Amerikancev komaj eden, kaj je halitoza, dokler se ni pojavila reklama. Zdjaj pozna skoraj vsako dete pomen tega izraza.

Gospodarstvo.

Zunanji gospodarski pregled.

Nov avtonomni carinski tarif je stopil v veljavo na Madžarskem 1. januarja 1925. Obenem je vlada izdala naredbo glede omejitve uvoza in izvoza. Glasom te naredbe ostane še nadalje prepovedan uvoz na Madžarsko monopoliziranih predmetov soli in tobaka. Sami zelo omejeno količino nekaterih vrst tobaka je dovoljeno uvažati in sicer brez carine. Prepovedano je uvažati tudi stroje za tobačne tovarne. Da zaščiti domačo produkcijo, je prepovedala madžarska vlada celo uvoz saharina, eksplozivnih snovi, orožja, filmov, rastlinskih olja, zdravil, radio-aparatur itd. Madžari se seveda motijo, če mislijo, da bodo mogli živeti za kitajskim zidom. Država industrijsko ni tako razvita, da bi mogla ignorirati inozemske izdelke.

Uvozno carino na žito in moko je uvedla Avstrija z novim carinskim tarifom, ki je stopil v veljavo z novim letom. Za žito je carina minimalna, ali za moko znaša 460 aK od kilograma, kar pomeni, da se bo moka v Avstriji bržkone podražila (v decembru je veljal kg moke 7600 aK). Uvozna carina na moko je uvedena očividno z namenom, da država zaščiti domačo mlinsko industrijo. Vendar je pa nalezela ta odredba na energičen odpor konsumatorov, ki se čudijo, kako more vlada z ene strani govoriti o predstojici akcijah proti dragini, z druge pa pospeševati dragino. Nekateri krogi pa menijo, da je bil ta korak zelo umesten, ker si Avstrija z uvozno carino na moko utrdi pozicijo pri trgovinskih pogajanjih z drugimi državami, zlasti z Jugoslavijo. Bomo videli, je dejal slepec. Avstrijski gospodarski krogi slabo kalkulirajo, če mislijo, da bodo z oviranjem našega izvoza v Avstrijo pomagali državi, ki brez inozemskega žita in moke sploh ne more živeti.

O gospodarskem položaju sovjetske Rusije je poročal ob novem letu ljudski komisar financ Sokolnikov. V pogovoru z novinarji je izjavil, da namerava izdelati letos triletni finančni načrt. Eventuelni deficit v proračunu pod nobenim pogojem ne bodo kriti z emisijo novih novčanic. Tudi Rusija se je lotila deflacijske politike. Sokolnikov je tudi mnenja, da angleško posojilo še ni definitivno pokopano; in če bi se to zgodilo, računa še vedno, da bo mogel samrtati gospodarsko življenje brez tuje finančne pomoči. Na vprašanje, kako misli kriti deficit v državnem proračunu, ki ga tudi sam ne izključuje, ni hotel odgovoriti. Jasnje je torej, da napne sovjetska vlada v novem letu vse sile, da izpolnjuje svojem gospodarstvu zunanje posojilo, brez katerega riskira s popolnim zastojem industrije in trgovine. Kakor večina drugih držav, je tudi Rusija lani pridelala manj žita, nego predlanskim. L. 1923 je znašala njena letina 47.000.000 ton, l. 1924 pa 42.000.000. Teoretično vzeto bi moralo ostati tudi od lanske letine nad 1.000.000 ton žita za izvoz. V resnici je pa pomanjkanje žita v nekaterih, po povodni in drugih elementarnih neizgledah oškodovanih krajih tako veliko, da je sam Kamenjev pri neki priliki izjavil, da Rusija ne bo mogla izvoziti v inozemstvo niti puda žita. Nasprotno, prisiljena bo žito celo uvažati. V to svrhu je vlada že kreditirala 43.000.000 zlatih rubljev.

Ameriški kapital se plasira na Grškem. Med nekimi ameriški delniški družbo in grško vlado je bil dosežen koncem decembra sporazum glede novega vodovoda v Atenah. Ta sporazum, ki pride še pred grški parlament, predvideva emisijo 10.000 obligacij po emisijskem kursu 85 in 8% obrestih. Obligacije se glase na 1000 dolarjev. Polovico jih prevzame ameriška družba, polovico pa grška Narodna banka. V konvenciji je predvideno, da bodo štete Atene, Pireja in okolice čez 25 let 1½ miliona prebivalcev, in da bo imel vsak prebivalec po leti 70-80 l. pozimi pa 120-130 l vode dnevno. Abonentni bodo razdeljeni v tri kategorije: siromašni, premožni in uradi odnošno javne ustanove. Prva kategorija bo plačevala razmeroma neznatne pristojbine. Letno računajo na osebo okrog 45 drahem.

Svetovno stanje ozmine. Po zadnjem poročilu mednarodnega poljedelskega Instituta v Rimu je bila ozmina v večini evropskih držav posejana v normalnih vre-

menskih razmerah. V Angliji in na Irskem je bilo pozno jesen zelo deževno, kar je nekoliko škodovalo ozmini zlasti v krajih, kjer je ilovica ali debela črna zemlja. V Nemčiji in Poljski je stanje ozmine srednje dobro, na Madžarskem so imeli izredno sušo. V Belgiji, Italiji in Portugalski kaže ozmina koncem decembra splošno dobro, na Španskem izobno. V Rusiji je zapadel začetkom novembra velik sneg in stanje ozmine je bilo v splošnem ugodno, ali koncem meseca se je temperatura v mnogih krajih rapidno spremenila in njive je pokrila debela ledena skorja. Žito je v nevarnosti, da pozebe. V Romuniji je zapadel v drugi polovici novembra, ko setev še ni bila končana, velik sneg. V severni Afriki in angleški Indiji je stanje ozmine splošno dobro. V Združenih državah je bilo spočetka za pšenico premalo dežja, pozneje je zapadel sneg, tako da je ozmina izven nevarnosti. Površina polja, zasedanega s pšenico, se je povečala v Ameriki v primeru z lanskim letom za 3,5%, dočim je ameriško poljedelstvo glede rži nazadovalo za 3%.

CREME SIMON
(CREME SIMON) na vsa ženska, koži, da se izogne izsuševanju tkanin, tvorbi gub in tiscerim drugim krutim prikaznim let.
Prodaja se povsod
krema, prašek in milo SIMON
Pariserie SIMON, 59 Fg. St. Martin, Paris

g. Novosadska borza. Na novosadski produkti borzi so dne 13. t. m. notirale: koruza, bačka, 2 vag na 200, sremška koruza, 11 vagonov 187.50. — Tendence neizpremenjena.

g. Zakoni i raspisi o akcionerskim društvima s objašnjenjima i upustvima. Milorad Zebićin, spektor ministarstva trgovine in industrije je napisal komentar k zakonu o delniških družbah dodavši mu mnogo brojna navodila in druga objasnila iz prakse ministrstva trgovine in industrije. Poleg zakona o delniških družbah na teritoriji Srbije in Crngore so v knjigi tudi zakonite odredbe o delniških družbah veljavnih v drugih pokrajinah, ter vsi zakoni naredb, razpisi, navodila in takšne odredbe, ki se tičejo delniških družb, zavarovalnih družb in denarnih zavodov. To je prva zbirka, ki vsebuje gori označeni material. Zato se knjiga priporoča vsem delniškim družbam kakor tudi industrijskim in trgovskim podjetjem. Naroča se pri pisatelju Beograd Ulica Vojvode Dobrnica 28. Cena Din 45.—.

g. Zage. Po statističnih podatkih imamo v državi 242 parnih in 2412 vodnih žag. Na leto se proizvede 15 milijonov kubičnih metrov raznih predmetov v vrednosti 2500 milijonov dinarjev. V prvem polletju lani je znašal izvoz lesa in lesnih izdelkov Din 1.034.332.519.

g. Na pariški konferenci za reparacijo ima jugoslovenska delegacija pravice veslele, kar pomeni naš veliki uspeh. Tako je prišel naš finančni minister dr. Stojadinović brez dvoma v boljši položaj. Za zagovaranja naše interese in odkloni vsako kršenje naših odstopkov za reparacijo. Do 30. novembra lani je dobila naša država na račun reparacij 6.166.000 zlatih mark.

g. O italijanskem vozu žita poročajo, da se je tokom drugega lanskega polletja zelo povečal. V razmerju z istim časom leta 1923 je lani v drugi polovici narasel od 7.269.160 metr. stotov na 7.659.235 metr. stotov. V bližnjih mesecih se računa z vedno večjim uvozom žita.

g. Dobava vrvi iz jeklene žice. Direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema ponudbe glede dobave vrvi iz jeklene žice. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice in Ljubljani interesantom na vpogled.

Plesne obleke v letošnji sezoni.

Plesna sezona se je že začela, dast tudi ljubljana mnogo ne zaostaja za drugimi mesti, kjer plesajo pred pustom, v idventu in poleti. Damam, ki zahajajo v družbo, so torej potrebne take plesne obleke, ki bi bile prikladne za jesen in zimo. Navzile tej razvadi je pa ostal predpust za plesne obleke glavna sezona, ki ima svoj vpliv na plesno družbo tudi v drugih letnih časih.

Ker si je treba tudi za plesno obleko najprej izbrati blago, začnimo z blagom in barvami. V letošnji sezoni je posebno priljubljena svetlo-vijoličasta barva v vseh niansah od roza do modrikaste. Nianse, spominjajoče na barvo ciklam, ametista ali orhideje, se združijo s srebrenkastimi vzorinami ali pa obrobijo s kožuho. Vijoličasta barva obleke je moderna za dame in dekleta. Druga priljubljena barva letošnje sezone je roza v raznih niansah. Tudi rdečkasto-rumena barva je zelo moderna. Najbolj priljubljena je zlatenkasta barva, podobna barvi koruze. Vse te barve se bolj prilagajajo brunetkam, nego blondinkam, kar pomeni, da je moderna barva las sedaj temna. Ker pa hvalabogu vse ženske še ne rešajo svojih las tako kot toleto, moramo privoščiti nekaj tudi blondinkam, da ne bo zameri ne s te, ne z one strani. Blondinkam priporočamo letošnja sezona nožno, svetlo modro barvo. Tudi črne obleke so ranje vedno moderne. V pariških modnih salonih kupujejo za plesne obleke največ črpe georgette, črpe satin in črpe de Chine. V modi je zopet žamet ali velour chiffon.

O tem, kakšne barve harmonizirajo in kako je treba skombinirati plesno obleko, da ne bo nasprotno predpisom letošnje mode, si bodo čitatelje na jasnem, če omenimo nekaj večernih damskih toalet, ki figurirajo po pariških in drugih modnih salonih kot najmodnejše. Roza obleka iz velour chiffona, spodnji širši del iz črpe georgette temnejše barve. Obleka iz belega velour chiffona, spodaj obrobjena z blagom srebrenkaste barve, okrasni srebrenobela aplikacija. Svetlo-zelena obleka iz črpe georgette, bogato okrašena z zelenimi nojevimi peresi. Roza-obleka, ob robu srebrenkasto-bela in okrašena z nojevimi peresi. Obleka iz črpe georgette, zgoraj svetlo-roza, spodaj postopni prehod v temnejše nianse. Obleka iz svetlo-modrega georgetta, okrašena z aplikacijami bolj temno-modre barve. Obleka iz crepa, barve stare slonove kosti, čez pas zlatenasta, rob skunkov. Med večernimi toletami temnejše barve so najmodnejše: črna obleka iz črpe georgette, obšita s koraldami in zlatom; črna žametasta obleka, kombinirana s temno-zlatenastim brokatom; črna obleka, obšita z zelenimi kokardami; obleka, pokrita vsa s črnimi in zlatenastimi koraldami, ki tvorijo od vrha do tal široke, vodoravne proge; obleka iz belege črpe roman s črnimi žametastimi robom, obšita s črnimi, belimi in rdečimi koraldami.

To je seveda le neznaten del bogate zaloge, ki so jo namenili modni saloni damam v letošnji sezoni. Vidi se pa čedalje večji vpliv orijentalne nože zlasti na okrasnih in tudi barvi se že približuje orijentalnemu okusu. Pri vseh plesnih oblekah se nosijo še vedno nogavice okrašene barve in čevlji srebrenkasti ali zlatenaste barve, večnoma iz brokata. K črni obleki spadajo črni, lakasti ali atlasni čevlji. Nogavice k takim čevljem morajo biti srebrenkasto-sive.

Ženska vzgoja v Ameriki.

Prva ženska vzgoja v Ameriki je bila baš tako enostranska in ozkostrana, kakor je bila v prejšnjih stoletjih v Evropi, saj so Evropejci prinesli v Ameriko tozadevne nazadnjaške nazore, po katerih so smatrali, da je socialna vrednost ženske le v domačinstvu in materinstvu. Vsled tega so ameriške mladenke do revolucije (1781) imele prav malo šolanja. Doma so jih matere učile razne domače industrije, doma so dobivale pouk o veri in prilozi. Le redke deklice boljših hiš so prišle v takozvane dame šole, kjer so se učile presti in šivati, delati lepe poklone, včasih so se učili nekoliko čitati in plesati. Tekom 18. stoletja se je pojavil v Ameriki novi tip dekliških šol, podobnih enakim šolam v Angliji. To je bila takozvana »boarding school«, kamor so pošiljali premožnejši Amerikanci svoje hčerke za par mesecev ali tudi za celo leto, da so se naučile uglejenih manir, kar je obstajalo v nekoliko poznemu frančoščine,

To in ono.

nekoliko glasbe, plesanja a mnogo ročnih del.

Po osvobodilni vojski so nastopile v republikani tudi v tem oziru velike izpremembe. Domače industrije so se preselile iz domačih hiš v tovarne, ročna dela je začela izdelovati strojna industrija. Ženske so dobile prosti čas, da so se mogle posvečati umstveni naobrazbi. Ker so ženske dokazale, da so sposobne si služiti vsakdanji kruh izven doma in obitelji, začeli so tudi moški priznavati upravičenost, da se ženske osvobodijo predsodkov glede lastništva in zakonskega življenja.

Večina Združenih držav je prenaradila zastarele postavbe, da so dobile ženske pravico, da same upravljajo svoje premoženje, da same razpolagajo z zaslužkom, delajo oporoke, sklepajo pogodbe, da tožijo in so tožene kot svobodne in neodvisne osebe pred zakonom. Posledica teh svoboščin je bila, da so začeli državniški upoštevati potrebo boljše in vsestranske ženske izobrazbe. V začetku 19. stoletja so nastale v Ameriki višje šole, imenovane »Academy«, v katerih so učili latinsko, matematiko, prirodoslovje, zemljepis in zgodovino. V te šole so sprejemali tudi deklice, nekaj teh visokih šol pa je bilo osnovanih izrecno le za deklice. Pozneje so se te vrste šol tako razmnožile, da je danes v ameriških srednjih šolah dosti več deklic kot dečkov. Leta 1865, je bila ustanovljena prva ženska univerza. Dances jih je že več, a tudi na vseh ostalih univerzah je veliko število ženskih študentk. V zadnjih 30 letih se je ustanovilo večje število obrtnih šol (trade school) za ženske, v katerih se dekleta usposabljaajo za raznovrstne obrtne poklice, da se čim bolj osamosvojijo za življenje.

Obleke in blago

za obleke dobavlja večno najboljše in po brezkonkurenčnih cenah

Drago Schw b, Ljubljana. 66 T

Gandijev post.

Veliki voditelj indijskega ljudstva Mahatma Gandhi se je postil. Tri tedne ni vžil ničesar. On hoče doseči edinstvo med Mohamedanci in Hinduji, ker se mu zdi, da je taka edinstvo edini pravi predpogoj za osvoboditev izpod angleškega gospodarstva. Gandhiji se je podvrnil strogemu postu, da se tako stori pokora za grozna nasilstva, ki so se nagomilila v nedavnem času med Mohamedanci in Hinduji. Vsi grehi, ki so jih storili njegovi pristaši, se imajo izbrisati s tridesetmesto postno dabo. Bil pa je pripravljen še nadaljevati post, dokler bi se ne pokazalo upanje za sporazum med obema verama. Prijateljem se je posrečilo, da so ga pregovorili, da je izvršil samo prvi del svoje zaobljube, to je tridesetst post. Na 2 postni dan se je zbral okoli poslopja, kjer je bival Gandhi, nad 4000 ljudi. Zastopani so bili vsi sloji. V njegovo sobo pa so prišli najuglednejši predstavniki Mohamedancev in Hindujev. Gandhiji je poklical k sebi dva zdravnika, ki sta mu stala na strani tekom postnega časa. Potem je povabil vse, ki so bili v sobi, na skupno molitev. Njegov stari prijatelj Imam Baha-zir je prečital prvo suro, ki se obrača do Boga, od katerega prihaja vsa pomoč človeštva in jih vodi na pravo pot onih, ki stoje v njegovi milosti. Potem so peli neko krščansko himno. Gandhiji je potem rekel: Hindu-mohamedanska edinstvo ni zame nikak nov cilj, marveč mi je najvažnejša misel že skozi 30 let. Proti mohamedanskim voditeljem obrnjen je rekel: Prosim Vas, da obljubite, ako bo potreba žrtvovati tudi svoje življenje za hindumohamedansko slovo. Ako bi si ne mogli zagotoviti elementarne verske svobode, potem nimata ne hinduizmus in ne islam nikakega pomena. Zgodilo se je, kakor je hotel Gandhiji, prisegli so mu in obljubili vsečano, da se bodo ravnali po njegovih besedah. Nato je bil post končan, kajti dr. Ansari je prišel s čašo, v kateri je bil oranžni sok in tega je Gandhiji popil.

O božiču je zboroval Indijski nacionalni kongres v Belgaumu pod predsedstvom Gandhija. Sprejet je bil dogovor med Mahatmo Gandhijem in voditeljem švaradilo Dasom, po katerem pustite v miru za-

lato dni načelo »Non-cooperation«. Angleži si od tega obetajo mnogo v svoji indijski politiki, toda nikdo ne ve, kaj pravzaprav snujejo indijski voditelji in kako se za- sauje usoda indijske dežele tekom par let.

Smrt čudodelnega rabija.

Pred Božičem je umrl v Newyorku židovski duhovnik Izrael Friedman, ki je bil pri svetovnem židovskem plemenu znan pod imenom čudodelni rabi iz Sadagore. V Ameriko so ga pred leti povabili iz Bukovine bogati židovski trgovci v Newyorku, da ozdravi na svoj čudodelni način bolne žlane njihovih rodbin, kar se mu je baje tudi posrečilo. Njegovi pokrovitelji so mu pridržali, upravnike bivališče, obiskovali pa so ga židje iz cele Amerike ter mu prinašali bogata darila. Ravno se je rabi pripravil, da odpotuje z nabranim bogastvom nazaj v domovino, ko ga je prehitela smrt. Takega pogreba Newyork menda še ni videl.

V pogrebu so prišli židje takorekoč iz vsega sveta. Tri židovska društva so se pripravila, katero mu pripravi pogreb. Ponužala so drugo drugemu 10.000 do 20.000 dolarjev odškodnine za odstop prednosti. Končno je moral židovski duhovno sodišče razsoditi, da dobi pogreb rušvo Sadagorev. Sprejeto se je pomikal po glavnih newyorkskih ulicah nad 2 uri. Ves ta čas je moral počivati tramvajski promet. Svetnikovo truplo so nosili najodličnejši židovski meščani. Sedaj postane pokopališče Sadagorskega društva romarski kraj za vesoljno židovstvo, zato je podjetni žid že začel v bližini graditi velik židovski hotel.

JUGOSLOVENSKI HAARMANN.

Iz Newyorka je prispela na beograjsko policijo tirailca za nekimi Hugušom, Madžarom iz Delibota v Banatu. Huguš je živel dalje časa v Newyorku in se še nedavno vrnil v domovino. Newyorkška policija je že dalje časa opažala, da je več ljudi nenadoma izginilo brez sledu. Zadnji je izginil na tak zagoneten način židovski trgovec Aron Agrafo. Končno je padel sum na Huguša, ki pa je najbrž zavohal nevarnost ter pobegnil v domovino. Ko so napravili v njegovem stanovanju hišno preiskavo, so našli v pločevinastem loncu človeško meso in celo glavo izginulega Agrafo. (Mogoče je tudi, da si je celo krvavo historijo izmislilo nemško časopisje, da naprti tudi naši državi drugega Haarmanna. Op. poroč.)

VIŠEK DUŠEVNIH VPLIVOV.

Znano je, koliko duševne moči imajo ptice selivke, ki na zimo odlete na jug, da bi v mrzlih krajih ne poginile lakote. Nekateri te ptice preletijo nad 3000 km brez daljšega odpočitka. Splošno prevladuje mnenje, da se nekatere ptice pred selitvijo vadijo v trajnem letanju, kakor sportniki, posebno se to trdi glede storkelj, lastavic in skorcev. Znanstveniki pa trdijo, da je to letanje le posledica nemira, ki se loti vseh selivk pred odpotovanjem. Neumevno je, kako zmogore tako dolgo pot celo slabi letalci, kakor so nekateri potapljači, kar dokazuje, da selivke razvijajo nenavadno moč vztrajnosti in neutrujenosti.

Tudi človeško truplo kaže velikanski razvoj moči, kar se posebno pokaže pri vročinskih boleznih, ko mora organizem premagati mrzlico, da se telo zopet ogreje do vročine in potenja. Sportniki poznajo sledeči pojav: »Ako pri naporom tekamju, veslanju ali pri drugih telesnih vezbah pridejo ob sapo ter jim moči pojemajo, nastopi mahoma čustvo olajšave, da morejo nepričakovano delo zopet nadaljevati. Temu pojavu pravijo sportniki »mrtva točka«. Angleži pa »sveže dihanje«. Marsikateri sportniki postanejo fanatiki, ki gledajo ves svet le z vidika sporta. Njihove visoke uspehe je pripisovati torej takemu enostranskemu duševnemu vplivu.

Generalni ravnatelj dunajskih pekarn »Anker« zaprt. Prejšnji teden so na Dunaju aretirali generalnega ravnatelja pekarn »Anker« Frieblja, ker je snoval med vsemi večjimi dunajskimi pekarnjami kartel, naj bi peki z ozirom na podražanje moka in žita tudi kruh podražili. Takoj po njegovi aretaciji se je cena kruha znatno znižala.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“

V takih trenutkih je zopet mislila na Koraka. Ko jo je sedenje in skakanje z drevesa na drevo utrudilo, je udobno legla na debelo, košato vejo in sanjala. V sanjah je videla, da se obrisi Korakove postave razblinjajo kakor megla in da se za njegovo postavo kažejo drugi novi obrisi. Napolnagi, divji, od solnce ožgani Tarmanzani se je polagoma spreminjal v mladega, krasnega Angleža, oblečenega v elegantno obleko »khaki« in sedečega v sedlu urnega ponija.

Ko je tako sanjnila, je iz daljave zaslišala slabo, toda prestrašeno meketanje mladega kozlička. Meriem je takoj ozivila in poostila svojo pozornost. Niti jaz sam in niti Vi ne bi mogli na tako veliko oddaljenost ugotoviti žalostnega vzrika, zlasti ne, kaj se pravzaprav godi. Toda Meriem je vedela prav dobro, da taki žalostni vzriki pomenjajo grozo in strah, ki se je polastil prežvekovalca, katerega je zagledala divja roparska zver, kateri ni mogoče več uteči.

Korak je imel posebno veselje in zabavo, Numi iztrgati njegove žrtve, kadarkoli je bilo to mogoče. Meriem se je pogosto udeleževala teh zabav in je imela poseben užitek, ako se je Koraku posre-

čilo kralju zveri izpod nosa odnesti kako posebno mastno in tečno hrano. Sedaj ko je zaslišala meketanje kozlička, je v njej takoj ozivilo hrepeneje po tej stari cražljivi zabavi, pri kateri se je odločevalo o smrti in življenju ne le živali same, marveč tudi Koraka.

Urno je vrgla raz sebe jahalni plašč, ker jo je ta plašč oviral pri skakanju z drevesa na drevo. Tudi čevlje in nogavice je vrgla stran, zakaj bosa noga ne drži niti po suhi, niti po mehki koži dreves. Odložila bi tudi svojo ostalo jahalno obleko, toda spomnila se je na materinski nasvet »Moje Džage«, da ni dostojno, ako naga boga po svetu semintja.

Ob boku ji je visel njen lovski nož. Puška je bila na sedlu ponija, ki ga je pustila na kraju gozda. Samokres pa je ta dan pozabila doma.

Kozliček je še vedno bolešno meketal. Meriem je pospešila svojo pot v smer tega meketanja. Meriem je bilo znano, da v tej smeri leži staro napajališče zveri, katero je bilo nekdanj znano zaradi tega, ker so se tu zbirali levi. V zadnjem času pa po njih ni bilo nobenega sledu več. Meriem pa je bila kljub temu prepričana, da meketanje kozlička ne pomeni ničesar drugega, kakor prisotnost leva ali leoparda.

O tem se je lahko takoj prepričala, ker se je z neverjetno hitrostjo blizala prestrašeni živali. V duhu se je čudila temu, da zvoki prihajajo vedno le-

od enega in istega prostora. Zakaj kozliček ne beži? Toda ko je pozneje to malo živalico zagledala, ji je bila cela situacija takoj jasna. Kozliček ni mogel bežati zaradi tega, ker je bil privezan h kolu pri napajališču.

Meriem se je skrivala v vejevje bližnjega drevesa in opazovala s svojimi bistrimi in prodirajočimi očmi okolico. Kje je lovec? Njene bistrice oči ga niso mogle izslediti. In kje je Numa? Zakaj že davno ni raztrgal te suhe brezmočne živali? Da se skriva nekje v bližini, o tem ni jasno pričala meketanje ubogega kozlička. Oh! Sedaj ga je zaslišala. Kozliček je bil od njega oddaljen v smeri vetra in je zaradi tega brez dvoma čutil njegov vonj, ki ga je navdajal s rthom.

Meriem je premišljevala, kako bi prišla bližje kraju, kjer je meketal kozliček. Skočila bi z vso hitrostjo z drevesa in prerezala vezi, s katerimi je kozliček privezan h kolu. Sicer bi jo tudi Numa mogla nepričakovano napasti in v takem slučaju bi ji preostajalo le malo časa, da se zopet reši na drevo, toda Meriem mora to izvršiti, saj je čisto že utekla hujšim nevarnostim.

Navdajal jo je strah pred neznanimi lovci, ki se morajo nekje v bližini skrivati in prežati na Numa. Ako so lovci črni, ki so za Numa pripravili kot vado kozlička, bodo skušali vsako rešitev kozlička preprečiti.

Kozliček se je neprestano trudil, da pretrga vezi, ki so ga uklepele in njegovo žalostno meketanje je pretresalo srce Merieme. V velikem krogu se mu je naglo blizala in pustila v nemar vsako previdnost. Edino le na Numa je pazila, da je ne zazre ali ne zavoha s svojim bistrim nosom.

Končno se ji je posrečilo priti na nasprotno stran. Trenotno je obstala in gledala v smeri proti ogromnemu levu, ki se je prav v tem trenutku vspenjal kvišku, kakor da bi se pripravljala na napad.

Meriem je zagrabila za svoj nož in se naglo nagnila k tlom in sklonjena hitela h kozličku. Numa jo je opazil in z repom ostro udarjal po svojih rumenih plečih. Strašno je zarjul, toda ostal je na mestu, ker je bil očividno presenečen po čudnem človeškem stvoru, ki se je tako nepričakovano pokazal in pojavil v džungli.

Tudi oči nekoga drugega so bile uprte v Meriem in izražale isto začudenje, kakor Numine. Beli možki, ki se je skrivaj v trnjevem, umetno napravljenem skrivališču, je dvignil glavo, ko je mlado deklo skočilo z drevesa na zemljo in prihitelo h kozličku. Videl je, da se Numa pripravlja na napad. Dvignil je puško, nameril na levova prsa. Med tem je deklo bila že pri kozličku in mu z vso hitrostjo izginil v džungli. Nato pa je deklo hitelo, da hitro zopet izgine na drevo.

Barvni trakovi, ogljeni, indigo in povoščeni papir, hektografični zvitki in aparati, podloge za stroje pri Lud. Baraga, Selenburgova 11.

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občin, vaska beseda 50 centov. Najmanjši znesek Din 5.

MALI OGLASI

Zonitvo, donosovanje ter oglaševanje strokovskega značaja, vaska beseda Din 1.—, Najmanjši znesek Din 10

Službe

Sprejme se dober, trezen in zanesljiv

ščetarski mojster, ki je zmožen samostojno voditi delavnico in poučevati vajence. Nastop s 15. januarjem t. l. — Hrana, stanovanje ter sploh vsa oskrba v hiši. Prednost imajo neozelenjeni. — Ponudbe pod »Mojster/75« na upravo »Slov. Narod«. 120

Vrtlar

traži mesto. Oženjen, 32 godina star, samostojen, dober stručnjak u svima granama vrtlarstva, konzerviranju voća itd. Absolvent stručne škole pomologičke; vješt u pisnu i govorno hrvatski, češki i njemački. — Nastup odmah ili po dogovoru. — Ponude na Fr. Brož, Crikvenica, Pri. morje. 120

Natakar,

oziroma dve natakari z dobrimi sprječevali — se sprejmo za kavarno. — Osebnostne ponudbe na upravo hotela »Unione« v Ljubljani. 119

Prodaj

Dva kožuha, kratka, modre barve — ugodno naprodaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 107

Maska harke'in

naprodaj za 125 Din. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 118

Pohištvo!

Kdor si želi nabaviti krasno in trpežno pohištvo po zelo ugodnih cenah — prodaja isto Matija Andlovic, Vidovdanska cesta št. 6 (nasproti hiralnici). 120

Ku'im

Za res lepe in pomembne starine

(antikvitete) kot okrasak gradu, plačujem ljubiteljsko ceno. Točni popis predmeta in ceno je sporočiti Juliju pl. Silbernagel-Huebmershofen, Zagreb, Ilica 131 a. 123

Dopisovanje

Vdova, inteligentna in simpatična, srednje starosti, perfektna v gospodinjstvu in kuhinji, ugodna družica — išče mesta pri starejšem samostojnem gospodarju ali gospodi. — Ponudbe pod »Osamljena 122« na upravo »Slovenskega Naroda«. 120

Stanovanja

Sostanovanka

(gospodična), poštena, ki je ves dan odsotna — se sprejme i. a. stanovanje od 15. januarja dalje. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 71

Razno

Perje,

kokošje, račje in gosje. puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni — tvrdka E. Vajda, Čakovec 52 I

Dvokolesa

se popolnoma prenovirajo emajlirajo z ognjem, poslikajo in shranijo preko zime v oskrbo. — Tribuna F. B. L., Ljubljana, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Karlova cesta št. 4. 162/T

Drva

odpadke od parketov — dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga — V. Scagnetti (za gorenjskim kolodvorom). 117

»Gon«

nov preizkušen in edino siguran lek proti kapavici (kroničnemu) triperju ter vnetju mehurskega. Za popolno ozdravljenje treba šest lončkov. Vsak lonček z navodilom stane 45 Din — Proizvajalci in pošti razpošilja tudi na zdravniški predpis lekarna Penic, Zagreb, prešič, Hrvatska 99/T

PREMOG

tribovelski, lbojski, črnomalski, dva, inozemski vrste, ogelje, sledište bituma dobavlja **ILIRIJA** Ljubljana, Kralja Petra tr. 8 Tel. 2.0. — Plačilo tudi na obroke. 163/T

Volnene jopice

jumperje, modne telovnike, otroške svrte, čenice in šale po zelo nizkih cenah, ima v veiki izbiri tvrdka

F. I. Gorčar, »Pri Ivanki« Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

Pilarnost ozdravi! brez vednosti klijen a »Abstinencia!«. Stoklenice za 10 50 in 140 Din se odpošlje le, ako se vročile navedeni znesek v priročnem listu in 20 Din za transportne stroške.

Gesellschaft für chem. und metallurg. Industrie m. b. H. 156 T
Wien XIII/2, Wagramg. 5

Vsem

ki hoče piti dobro kavo, priporočamo našo izvrstno pravo domačo **kolinsko cikorijo.** 59 T

Na prodaj

radi preureditve trgovine

na izredno nizki ceni dva kompletna trgovska portala za manufakturno ali sicerško trgovino vsak ima po dve izloži in eno vrata, velikost izloži od 7 m. do 15 m. Cel portal vel k 3x5 m z roletami. Dva ena vrsta in dve kompletni izloži z železnimi vrati ter kamnitimi bangarji. Pripravno za trgovino ali skladišče na deželi. Vse v d. brem stanju. Malo rabljeno. Ogleda se lahko vsak dan na licu mesta pri **Ignaciju Andračiču**, Kranj

Maistoreža slovenska pleskarska in litarska delavnica

Ivan Bricelj, Dunska c. 19, se priporoča. Izvršitev točna cene zmerno. 1798

Stara

tovarna nogavic in pletenin

M. FRANZL & SIN

lastnik **FELIKS FRANZL**

v Ljubljani, Privoz 10. — Poštni predal 44.

Ustanovljena

1888

M. KRISTOFIČ - BUČAR, Ljubljana, Stari trg 9

Damska in otroška konfekcija — prodaja po nizki ceni **krasne jope** tudi za deklice, **telovnike, čepice** in druge **pletenine** **bluze, predpasnike, krila, obleke** in drugo damsko konfekcijo **velika izbira.**

OTROŠKE OBLEKICE, PLAŠČKE

NARODNA KNJIGARNA

LJUBLJANA,

PRESERNOVA ULICA 7

priporočna sledeče knjige:

MEŠKO, Naše življenje. Din 18.—

JULES VERNE, I. Mojster Caharija 10.—

Il Kaj si je izmislil dr. Oks 12.—

Kakršen gospod, tak sluga, burkav. dej. 10.—

FARRERE, Civiliziranci, roman 20.—

Po pošti Din 2.— več.

Obenem priporočamo razne druge romane, povesti, pravljice za mladino, drame in veseligrce

Potrtega srca in v najgloblji tugi javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš ljubljani soprog in oče, gospod

ANTON VERBIČ

trgovec in posestnik

danes zjutraj ob 7. uri po kratki mučni bolezni v 52. letu starosti, previden s tolažili svete vere boguvdano preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 15. t. m. ob 3. uri popoldne.

Sv. maša zadušnica se bo brala v petek 16. t. m. ob pol 8. zjutraj. Sevnica, dne 13. januarja 1925.

Žalujoča žena in otroci.

121

Brez posebnega obvestila.

116

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je naša nadvse ljubljena mamica

Marija Izgoršek roj. Bezljaj

danes, dne 12. januarja ob 19. uri v 75. letu starosti, previdena s tolažili sv. vere boguvdano preminula.

Pogreb nepozabno ljubljene pokojnice bode v četrtek, dne 15. januarja ob 10. dop. na farno pokopališče v Šmartnem pri Litiji. Pokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi v Šmartnem pri Litiji.

Šmartno pri Litiji, dne 12. januarja 1925.

Globoko žalujoče rodbine: Izgoršek, Rus, Škvarča.